Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ШИНАРА, 12 МАЙ, 1981 ШУ. ● № 58 (6348). ● Мах 2 кепиг.

ЛАЬРХІАР КХОАЧАШДЕРГДА

«Назрановский» совхоза хьайбаш леладараша социалистически декхар тІаийцад цхьайтталагІча пятилетке тІаьнал дукха дукхаріа шуран дукхи паччахьалкхенга дохка, аьлла. Укх шера оаха дІатургья 1470 тонн шура 370 тонн дукха.

Оала дика тІехьховшашьа бахь бетта хьайбай продукци пачхьалкхене дІакхара оалаш. Дукхадоахь тха дошкий толамаш а доахаш хьайнаре къахьегаш бола доярнаш. Царех ба Пхьиле-кьонгий-Юртарча ферма болх беш йола Айдаева Зайнапи Дзаурова Эсети. Аьлтий-Юрта къахьега Мальсагова Макка, кхыбараш.

Шоай бехктокхаме декхараш дікка а латташ къадьег хьайбаш леладераша укх май бетта деношка. ХІара Іаттагара дийнахьа 5,2 килограмм шура йоакх, из совхка цу юкъа йоакхаш хінначул 1,7 килограмм дукхагІа я. ХІаьта укх шера хІара дийнахьа пачхьалкхенна дІалу 4,5 тонн — совхкарчул ша тонн дукхагІа.

Тхоаа юкъе лаьрхІача социалистически лаьхе эгтара дикагІа хьонхамаш да Айдаева Зайнапен Мальсагова Маккийн. ДІабахича бихь бетта царех хІаране 900 килограмм шура лаьхкай хІара шоаш доал деча Іаттагара шера ялан 1700 тІаийцача декъарех 2190 килограмм болаш.

Дикка ха я аз ферме кхахьеца. Механизаци ца хилар бахьан делаш, геттара хала яр хьалха болх бе. Дерригга балхеш кулг-кара кхоачашде дезаш хулар. ХІанз механизации юкъейоалаярах дикка аттачча баьлхаб доярхай кхаьйгам.

Тураьла ралс дІеерах шорт...

тела йиш йолаш да тхо. ХІанз йиш хьокхаш а цох силос чуйоллаш а боахк тха механизатораш. ХІанзле цох 700 тонн силос чуеллай, хІаьта мал эра доахинна а тел. Из рациона юкъейоаларах дукхагІа шура лу хьайбаша.

Массехк шу да Айдаева Зайнапаца аз яхь лелаю. Хьалхале цо льныхай.

Совхоза партиомон култалжоцен дика віашІехьдаьхад хьайбаш леладерий балхацара безам совбаргбола гІулакхаш. Царех да бахча балда итогашна хІара дийнахьа хьомааш хилар, яхье хьалхабуьдараште карара кара тела вымпелаш ахчан премеш телар, кхыдараш.

Векхтокхаме декхараш тІаийцад укх шера тха хьайбаш леладераша. Со теш цар уж юламе кхоачашдергхиларах.

М. САГОВА,
«Назрановский» совхоза доярка.

СОВЕТСКИ ХАЛКЪА ДЕНАЛ БІАЬШЕРЕНАШКА ДАХАРГДА!

Турпал-городе Киеве мемориальни комплекс торжественни хьаеллар

КИЕВ, 9 май. (ТАСС спец. корр. А. ВЕЛИКОВ, Е. ИВАНОВ). Тхьаь ялхайтта шу хьалха Советий Мохк сийрдабаьккхар Сийлахь-боккхача Даймехка тІем тІа яьккхача Коталон сердалоно. КІезига мах бенна яккханзар из. Ленина парте хьалхленца ший Дахье, адамле Іаьржача фашизмах кІалхаръяккхара дІаьхача 1418 ден-буса, тІемашта юкъе эггара халагІчун наькъашка эдара советски халкъ.

ХІаране дега боча да Коталон цІей. Боча да ший Даьхен кортамукъален, цун сийрда кхоане бахьан вахар дІаденна 20 миллион воІи йоІи дегадохарца, фронте лаьча човнашта дарба даьраш, коммунистически общество хьалъяр дукха мохк Іовкъара юкъера юхадийнбаьраш дагабохарца.

Баркал оалача тІехьено даим дахаргдолча денала сийна сийлахьа памятникаш утттду. Царна юкъе йоагтІаш йола моттиг дІалоацаргья турпал-городе Киеве хьалъяьча «1941—1945 шерашкарча Сийлахь-боккхача Даймехка тІема историе Украински Паччахьалкхен музей» мемориальни комплексо.

Днепра лакхача берда тІа металлах, гранитах, мраморах хьадаьд советски халкъо гитлеровски фашизм эшаеш яьккха котало біаьшеренашта юкъейихьа музей.

Мемориальни комплекс хьаелл фронта а тыла а турпалий скульптурни композицей галерейс. ДІачуводдача лоаладаьча металлаца ладаь да: «Цар денал даим дахаргда, цар цІераш цІаккха а йовргІяц».

20 гектар дІалоацадача комплекса юкъейоагІа музея эдани, «Сийлен цІи» йола чаша, турпалий-городий Аллея, Сийлахь-боккхача Даймехка тІема ханара гІоръяьнна «Катюшаш», Т-34 яха танкаш, самолеташ, йоккхий топаш латташ йола тІема техника площадка.

62 метр лакха йола наьна-Даьхен монумент я цхьан бе тури, вокх бе — СССР Паччахьалкхен герб тІайола щити йолаш.

Хоза кийчъьай мемориални комплекса территори. Центральни майдан тІа — В. И. Ленина, КПСС ЦК Политбюро члений портреташ. Лакхерча аллее я СССР а союзни республикай а байракхаш. Нийсача мугІарех латт тайп-тайпарча біуший тІемахой, комсомольско-кагирхой гІиццлошъеча, отрядий доакъашхой, суворовцаш, пионераш. Центральни майда хьалйизай тІема ветеранаша, Киевек областеи къахьегама коллективай, партийни, советски, профсоюзни, комсомольски организацей векалаша.

12 сахьат даьннад. Трибуна тІа хьалтІабовл новкъостий Л. И. Брежнев, В. В. Гришин, Г. В. Романов, Д. Ф. Устинов, В. В. Щербицкий. Торжественни митинге дакъа лоацараша чІоагтІа, дІаьхдаь тІоараш детташ тІаэц уж. Укхаза ба Украина Компарте, республика правительства кулгалхой, КПСС ЦК Генеральни секретара помощникаш, КПСС ЦК членаш А. М. Александров, Г. Э. Цуканов, КПСС ЦК членалла кандидат А. И. Блатов, СССР оборона Министерства, тІема ветераний Советски комитета, турпал-городий, Украина областий делегацей кулгалхой, военачальникаш.

Митинг хьайийлар КПСС ЦК Политбюро члена, Украина Компарте ЦК хьалхарча секретара В. В. Щербицкие. Цо аьлар:

Укх торжественни сахьата сийрдача а гІозача а уйлаш вай дегаш хьалдуз. Сийлахь-боккха Котало йолча дийнахьа турпал-городе Киеве вай хьаелл мемориальни комплекс — Сийлахь-боккхача Даймехка историе Украински Пачччахьалкхен музей. Киевлнаш, дерригга украински халкъ чІоагтІа гІаддаха а донкхал деш а да вай торжествашна дакъа лоацаш нийкъост Л. И. Брежнев хьаларах.

Мукъа ба сона, новкъостий, шун цІерагІа, коммунистий цІерагІа, республика берригача къахьегамхой цІерагІа чІоагтІа, цІенача дег тІара вайна массанена геттара дукхавезача Леонид Ильич Брежневага украински лаьттан тІа цІаьхха а моаршал дала.

Сийлахь памятник хьаделларо, Іа, веза Леонид Ильич, таханарча цІейна юкъе дакъа лацаро цІаьхха а къыгта хьагойт КПСС ЦК а Советски правительства а тІема шераша дерригача халкъо гойта денал біаьшеренашка дайбтара йоакхо елга, цо цІаьхха а хьагойт советски наха патриотически а интернациональни а кхетам балара гІулакха даим терко елга. Хьо тхьацкга варал, Іа тха сий а терко а ярах дег тІара доагІа баркал да, Хьона, Леонид Ильич.

Уж дешаш гулбеннараша чІоагтІа тІоараш детташ тІаэц.

ЦІейна юкъе дакъа лацарах чІоагтІа баркал а оалаш В. В. Щербицке дІайха моаршал делар КПСС ЦК Политбюро членашна СССР оборона министрага Д. Ф. Устиновга, КПСС МГК хьалхарча секретарага В. В. Гришинга, парте Ленинградски обкома хьалхарча секретарага Г. В. Романовга, цІей дезде яьхкача еррига делегацешка, митинге дакъа лоацарашка.

Цист на хулаш минута яхкхарца Советски Даьхе лораеш байнарий сий дир митинге дакъа лоацараша. Сатем эттача хана хьахоа метронома тата. Турпалешта керагІдаьнар даим дагахоабачар дегаша деш санна хет уж.

Советски Союзен Украински ССР-ен пачхьалкхен гимнаш йовх.

Мемориальни чашана юхе кхоач бронетранспортер, цу тІа латт Киеве Малая на хоаш волча салтечун мааша тІа Даим йоагача цІераца лоталь Сийлен цІи йола факел. Советски Союза шоаза Турпала аннаце кнарал-полковника В. Д. Лавриненкова чашана дІатІа а вахе Сийлен цІи хьалсог.

Вай мехка вежарашка долча халкъий денал долча къонгашта карагІдаьнначун сийна кагирхошен ветеранашен «Днепра тІехбаьнначча турпалий» монумента юхе Іоюлл Сийлен гирлянд.

Цу хана Днепра тІарча байракхашца хозъьча катераш тІара хи тІа ІотІайохк венокаш. Дийна бисача а байнача а турпалий сийна салют лу кемаш.

Турпал-городий Москвай, Ленинграда, Киева, Волгограда, Минска, Одесса, Севастополя, Новороссийска, Тула, Керча, турпала-крепоста Бреста делегацей векалаша шоай турпал-городий сийдола лаьтта чудола капсулаш-турпал-городий Аллее мраморни нишашка дІачуйохк. Украински къамай костюмаш тІеювхача кагийча нахеи мехкарашеи эзаш Іодохк.

Дош лу **КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела Л. И. Брежнева.** ДІаьхдаь тІоараш детташ митинге дакъа лоацараша моаршал доаг Леонид Ильичага.

Новкъоста Л. И. БРЕЖНЕВА къамаьл

Деза кхевлянаш! Вай мехка сий долча турпал-городий хьамсара делегаташ!

Деза новкъостий!

Эггара хьалха мукъа ба сона таханара боккъонца дерригача халкъа дола цІей — Коталон ди даькъала дувлаш КПСС Централни Комитета, Лакхехьарча Совета Президиума, Советски правительства цІерагІа дег тІара шоана ловца бекхха. (ТІоараш тох).

Вай боккхача мехка цхьа цаІ митинг, советски дезал бац на цІей чІоагтІа дог тохадения, сийлахьча гІайгаца а сийлахь-йоккхача патриотически куралца а дез ца деш. Вайна массанена а молха хьаж йоагІа ю цІей, илле тІа оалаш махиллара, біаргех хий доала дегагІоз я.

ХІаьта нийса да укх дийнахьа советски халкъа Сийлахь-боккхача Даймехка тІема сийна сийлахь мемориальни комплекс хьаеллаш хилар. Из болабелча деза чакхбаллалца цун наькъашка чакхбаьннача, Советски Украина, цун сийлен столица мукъайоаккхача тІемай довкъашхо хиннача са таханарча торжественни церемоне кІоаргга дог тохадолийт.

Шовзткъа шу хьалха дІаболабеннаб Сийлахь-боккха Даймехка тІом. БоккхагІболчарна, хетаргахьа, дика дагадоагІа хургда 1941 шера сийрда ахканара ди 22 июнь. Империализма эггара ІаьржагІа дола низаш — цІийш яьккхача фашизма низаша вай мехка тІема ала тІабена ди. Шоай дагардар къайлакхухьаш дацар уж. Цар безам бар социализм хІалакье. Географически карта тІара мохк ше, капитала лоал тІера Іокхесса халкъ цІендаь дІадаккха безам бар цар. Царна ловра дерригача адамлеина йІаьхкхача хана изуверства, садизма, аьх доацача салдофонски гІожала баьде бийса тІаяр.

Ший тайша балха агресси е кийчо еш фашизмо дукха ха яьнхар. Дунен реакцех когтІортилга а еш, цо бе беллар Іалаьмате боккха юна. Ший союзникашца цхьана цо дІалаьцар еррига хІанз яц аьнна Европа. Аьз дикка доккха даькъа. ХІаьта Малхбузене цу хана дукхачарна хетар дукхьала отта цхьанна а хІаманна могаргдац, аьнна.

Цхьабакъда, советски халкъо цІенхаштта наькъ биййхар фашистски чумана. Ленина партена гонахьа кхотаденна на гІеттар ший мохк, ший паргІато, ший вахара идеалаш лораяра. Советски наьха деналон турпаленон событей лелам хийцар.

Фашизмана дукхьала лоаттабьача къовсаме цхьаь дацар вай. Вайна дагабоагІа вай Іалаьмате хайра соратникаш — партизанаш, гитлеровцаша оккупаци яьча дукхача мехкашкарча Сопротивлене турпалаш. Вайна дагабоагІа антигитлеровски коалице гІолларча вай союзникий салтий. Цхьабакъда, вайна дицде магац тІема керттера хало советски сага тІакхьача хиларах шеко йоацаш дола бакъдар а.

Наьна-Даьхено ткъо миллион ший воІи йоІи йоаьй. Заводашкеи кхашкеи къахьегама турпалаш, инженераш е Іилмахой, поэташ е космос кераерзараш — наха доккха ираз хьакхоллараш хила йиш яр цар. Бакъда, кхел-рузкъа кхыча тайпара хилар. Советски наьха иразе бахьаца шоай вахар дІадала дезаш хилар уж. ХІаьта цар на дІа а делар. ДІаделар шоай новкъостий, цар берий а берий берий а дагардар кхоачашде йиш хилийтара, адам машаре дахийтара.

Фронте латача хана тІема турпалашта ховра, цар кхетадора, шоашта тІехьашка беррига мохк, дерригга халкъ долга. Фронти тыли віаши къоастае йиш йоацаш біаргча цаІ яр. ХІаьта тІом лаьттача шерашка къахьегама вахте лаьттараша де йиш мел йоацар дир коталю гаргайоадаяра.

Тахан вай хьаделлаш дола сийлахь памятник, — из да царна массанена — берриггача котбаьннарашта оттаду памятник.

Из да Даьхен вахари иразе бахьенце, Европа а кхыча континентий а халкъаш фашистски лоала кІалхардахаре дукхьа лийтараш баркал оалаш дагакхоабаш дегІа.

Из да коталон герз тыле хьадеш мел хиннараште баркал оалаш чІоагтІа сий деш дегІа.

ЦІаккха а дергдац фашизмана дукхьала къовсам лоаттабьрий а из эшаьрий а денал. (ТІоараш тох).

Дукха хи я тІом чакхбаьнна. Бакъда, вай дегашка латт байнача гаргара берий, новкъостий-однополчаний оамаш. Вайна гу цар юхьмараш, вайна дагаух цар дег тІара лийна кулгаш. Вайна дагадоагІа цар дийцараш, воашца цхьана цар дог даьхар.

Уж вай дегашка, вай гІулакхашка а карагІдувларашка а бахаш боландь царна хІама де могаргдац Іоажала. Массазарча деношка а цІейш долча хана а уж вайца ба. Цар сийрда гІулакхаш, цар хІамо йохаергйоаца оамал, уж вай революционни идеалаш котьяргхиларах дег тІара тешаш хилар вайна шаьра го тІом чакхбаьнначул тІехьагІа хьахиннача а дегІаьхкача а воахалашка хьежача.

Шовзткъе пхеалагІча шера йицлургйоацача коталон біаьсти вай, фронтовикаш, тешар из дунен тІом тІехьарха хургхиларах. Вай тешар вовй берашта кхы цІаккха йоккхий топаш юлаш а зулам гІоттабу фецара тревога еш а хозарг ца хиларах, цІий Іоухаш, цІера алаш юкъе шоай цІа доегаш царна гург ца хиларах. МоастагІчунца цІенхаштта товсаденкача хана цу тешамо низ телар вайна. Ништа уйла йолаш бар вай мехкара а еррига континенташкара а миллионаш, миллионаш нах. Царна дагалаттар кхоачаш ца деш дита йиш яц. Цу хьакъехьа советски мехко ший низ дІа мел кхоачар даьд, деш а да.

Советски халкъо хьахьекхад ше машара берихтах дика пайда эца ховш долга. Котало яьккхачул тІехьагІа мохк мел чІоагІен хозен хургхиларах біухоша, тІема кхерамахи халонски чакхбаьннача берригача наха даьха дог кхоачашхиннад.

Цун долча дийнача тешалех цаІ и шуя башха-хоза Киев, йоханьчара юхаметтаоттальи цІаккха ца хиннача тайпара кхы а хозагІен йола турпал-город. ХІаьта мелий уж советски наьха хьинарца оикъара юкъера юхахьахилна городаш. Кердача вахара белгалонаш вай мехка массанахьа гуш я. Царех я Волга тІарча, Днепра тІарча, Енисея тІарча, Ангара тІарча электростанцей каскадаш, КамАЗа корпусаш хІашалца хьа атта саг тІа ца кхоачаш хиша тайта ходдаь бола Байкало-Амурски машинникъа. Царех да Тюмена мехкдаьттен гази, космосера ракеташ наьха машарерча вахара гІулакх деш йола атоми, дика вахара хьалаш дола миллионаш цІенош, керда школаш, университеташ, театраш, сапергІата берий бешамаш.

Коммунизм дІахо хьалъяра бола никъ хаьдда белгалбеьб КПСС XXVI съезда решенешка.

Бакъда, де даьрхІар кхоачашдара вайна машар эш.

ХІаьта дунен халкъашта юкъерча арене латтача гІулакхаша а чІоагІагІа хьагойт машар автоматически кхоачаргдола хІама ца хилар. Халахете а, из ишта дац. Машара кхерам тІатувс, цІенхаштта а тувсаш. Машар бахьан къовсам лоаттабе беза.

Тахан капиталистически мехкий политика лостам телараште юкъе кІезига бац долаш дар дика довзаш бола нах. Цар кхетаду вай хана социалистически мехкаща алххай низаца, тІеха меттаца гІулакхаш леладенга эгІор хилар, бакъахьара некъ цаІ мара ца хилар — машаре цхьана дахар, віаши пайдане гІуленхаш дІа-юха леладар.

Бакъда, болаш ба, буркуазии мехкашка, хетаргахьа, аллха низен диктатеи уйлаш йоаца уха пачІахьалкхен деятелаш а. ТІема даькъе Советски Союзал тІехбовлар шоай керттера политически кредо лерхІаш ба уж. Дунен халкъашта юкъера проблемаш віаши дагадувларцеи шинна а оагІон пайдане йола соглашенеш ярцеи къестаелга, цагахьа санна кІезиг-дукха а цІенхаштта цу даькъе уйла еш бале а, хетаргахьа, иттлагІча метте мара латташ хургдацар.

Болаш ба царна юкъе машар — из керттердар дац, цул лоархІамегІа дола хІамаш а долаш да, гуччахьа хьаяхараш а.

Цун дІа уйла елаш, новкъостий. Цул къназгІа йола позици хилар, халкъий кхелаш, цу даьъе шоай долчун яр а, біаьш миллионаш болча наьха вахара кхелаш еза аьх дайна теркал ца яр хьадагалаца а йиш йий!

Бакъдар а хинна дІаоттад хІанзара тІема средстваш, дуккха нах боабеш йола средстваш дукха хьаІарга диллача царех пайда эцаро дуккха халкъаш хІалакдарга гІулакх дІакхоачаргдолга, хІаьта цул совгІа — еррига хІанзара цивилизаци а.

Цудукъа тІема авантюраш езарий политики юхатохар, массане юкъара машара тІехьа къовсам лоаттабар — из кхетаде доагІа адамлеи вахар къовсам лоаттабе. Эзараш эзараш долча шерашка наха хьаккхелла мел дола сийлахьдокхха, эздий, нах баь варгвоаца хІамаш бахьан къовсам лоаттабе оттар санна.

ХІаьта аз віалла хьоа а дац, социалистически мехкаш дегІадахкара е шоай кортамукъален социальни нийсхон бахьан халкъаша лоаттабета къовсама никъ бехкилга моллагІча тайпара баь а кхерам тІатувсарца, экономически блокада оттаярца е тІема агресси ярца чакхдаккха гІортар мел пайда боацаш да. Дунен шоллагІча тІемон цул тІехьагІарча ткъаь пхийтта шерон кхоачамболлаш дика хьахьекхад: цу тайпарча методех империалисташта пайда ца баларал совгІа, из деш царна хьахургда аьнна мотташ дар миселл эс деш дІадерзаш хиннад гІулакх. Бакъда, хьагучох, берригаш а Іемабад историе урокий бе боагІа лоархІам бе.

ХІаьта Советски Союзах аьлча, вай политикох хьадагалувцараш, аьлдиташ дувцилга, кхерам тІатувсилга вайна дукхьашка деш дац. Вай кхералургдолаш дац. Вай нерваш чІоагІа я, халонаш Іоешарза чІоагІденнад вай. (ДІаьхдаь тІоараш тох). Вай герз хьаІоадара тІакхуец, цунна дукхьала да вай. Цунга йода рузкъа дІадахийта моттигаш йолаш да вай. Бакъда, гІулакх ца хулача доале тІема тІакхувча империализма моллагІча тІагІортама дала сихеи эффективни жоп корорга вайна. (ДІаьхдаь тІоараш тох). ХІана аьлча, вай эггара хьалхара, эггара сийлахьа декхар — мехкеи цун союзникийи кхерамзле Іалашъелга, советски халкъа тешаме машар Іалашбелга. (ТІоараш тох).

ТІом чакхбаьнначул тІехьагІарча шерий опыто тешаву тІом ца хьайта йиш хиларах. Тхьаь пхийтта шера хьалхашка ца отташ цхьаккха тайпара кхерам бисабаш! «Шийла тІом» хиннаб. Нийсьенкай чІоагІа кхераме а, кхыметтел критически а дла йиш йола моттигаш. ХІаьта а империалисташта карагІдаланзар адамле тІема алан чутасса.

Вайна мегар воай гІулакхашие, воай политикаца дунен халкъашта юкъерча хьала влияни е, из сов унзара хургдоацаш кІаьдде. БІарччача итт шера дунен халкъашта юкъера гІулакхаш кхохкам кІаьдбара наькъагІа дегІадаьхкад. Из — кховаткъе иттлагІча шерашка карагІдаьнна эггара маьлегІа дар. Из да Советски Союзо, социализма вежарашка долча мехкаша, хІанзарча хана дика уйлаш йолча дерригача низаша цхьана хьинар тІадахийтарах хьахиннар.

Кхерами хьалхагІе а гІулакх хургдац аьнна хетарп. харц лер а віаши гоама хилар я — уж ба машара эггара вогІа бола моастагІий. Цар сий ду империалистически реакце дунен халкъашта юкъера кхохкам маьхьара боахача хана.

ХІанзарча хьаьс, цІаккха ца хиннача тайпара хила деза тІехьаленга біарг кхоабаши хургдолчун лоархІамбеши хилар, хІаьта цунца цхьана берта хилара, дунен халкъашта юкъера тешаш хилар а дог цІеве, майрра низаш оарцагІдоалаш хилар а.

Новкъостий! Дукха ха йоаццаш хиннача КПСС съездо бакъдаьд: Советски Союзо дунен халкъашта юкъерча политика эггара доккхагІдола де лерхІар машар болга. Съездо дІакхайкаьча инициативай комплексах наха 80-ча шерий машара Программа аьлла цІи тиллай. ХІаьта вайна дика хов, керда тІом кхайкаберий кхерамеча уйлашта дукхьаларча къовсаме чІоагІа машар хилийтара тІехьарча къовсаме вай оагІув хьаллоацараш — дерригача лаьттан тІара халкъаш! (ТІоараш тох).

Программа дІакхайкаьр — из, хоаш да, юхьиг мара яц. гІулакх чакхдалар дац. Беррига болх, беррига къовсам дІахо хургболаш ба. Машар чІоагІбара гІулакха монополи доашта еза яхаш дац вай. Вай тІехьа да шерра диалог ира, хІаьта моллагІа яле а конструктивни идея вай оагІонгахьара массене кхетеш а хургья.

Миччахьа а дІа-юха къамальаш дой а, моллагІча проблемана хетадаь уж хула а керттерча моттиге вай уттта а даьд утта а дергда машарен машаре цхьана гІулакхаш леладарен хьашташ.

Вай хила а хиннад хург а да империалистаца віашагІъехка кризисаш, тІема конфликтай кхувргаш дІадахара тІехьа, хьоадаь а хьоадаиза а дола тІемаш совцадара тІехьа.

Дунен халкъашта юкъера хьал вогІа е дикагІа хила тарлу, бакъда чІоагІа лоархІаме да нийсача наькъа тІара ца довлар. Вай тІатеІІа болх беш хургда кхохкам юхатохара, кхохкам кІаьдбелга меттахьа ца далийтара, из дІахо дегІадоаладелга Іалашдера. Из — керттера дош.

Вай уйлаш цІенен дикеи я. Вай низ боккха ба. Бакъда, вай из цІаккха а халкъашта эе даргдолчахьа берзабергбац. Из машара гІулакх деш а гІулакх дергдолаш а ба. (ДІаьхдаь тІоараш тох).

Кхыча пачхьалкхений паргІатон кхерамзлен — из вай паргІатонена кхерамзленеи белгала лоархІаме хІама да. Цунна цхьана вай паргІатон кхерамзлен — из кхыдола мехкаш паргІатен шоай лоІамеи хилара хидамза даргдоацаш хІама да.

Ший историера дийна бувзам массе хана хоалуш дола, ший исторически традицешцара дикагІа мел дар хьаэцен цунах таханарча денна эшар хьадеи могаш дола халкъ доккха халкъ да. Из Іалаьмате дика гІулакх биззача боараме советски халкъах доаллаш да. Ер мемориал хьаеллар — цунна дола цхьаькха теша. (ТІоараш тох).

Тешаш ва со, ер днепровски йистошка урагІъяха Іалаьмате йоккха памятни комплекс берригача советски наха чІоагІа еза лоархІаргхиларах. Цо массе хана хьахьоккхаргда валарал вахар, Іовдалал хьаькъал, зуламе долчул дикалар толаш хилар. (ДІаьхдаь тІоараш тох).

Сийле хийла советски халкъа, турпала халкъа, котало яьккха халкъа! (ЧІоагтІа, дІаьхдаь тІоараш тох).

Машар котбалба лаьттан тІа! (ЧІоагтІа, дІаьхдаь тІоараш тох).

* * *

Новкъоста Л. И. Брежнева къамальлага чІоагтІа уйла тІаьхийта ла а дийгІар, чІоагтІа, дІаьхдаь тІоараш тохаш цкъа санна дукхаза из юкъагІа а даьхар.

ДІахо къамаьлаш дир «Донецкуголь» яхача производственни объединене «Октибрьское» шахта управлене проходчикий бригадира, Социалистически Къахьегама Турпала Д. А. Куропаткина, Киево-Святошински райони «Шпитковский» совхоза машинаца доахан деттача оператора, СССР Пачхьалкхен преме лауреата, Социалистически Къахьегама Турпала А. П. Сологуба, СССР оборона министра заместителя Советски Союза маршала К. С. Москаленкос, тІема ветераний Советски комитета председатела заместителя, УССР Лакхехьарча Совета Преаидиумерча Сийлахь-боккхача Даймехка тІем тІа партизанаш хиннарий гІулакхашта йолча комиссе председатела, Советски Союза шоаза Турпала А. Ф. Федорова, Киевски Краснознаменни военни округа тІемахой цІерагІа лейтенанта А. Л. Цибизова.

Микрофона хьалхашка ва В. В. Щербицкий. Украина Компарте ЦК, Украински ССР Лакхехьарча Совета Президиумеи Министрий Советеи цІерагІа цо дег тІара баркал аьлар архитекторашта, скульптораштa, художникашта, проектировщикашта, гІишлонхошта, монтажникашта — мемориальни комплекс хьатъеча дакъа лоацаш хиннача берригнешта.

Торжественни митинг дІаерзош. ДІалокх СССР-ен Украински ССР-ен Паччахьалкхен гимнаш. Ялхазза йоккхий топаш кховеш салют лу. ЦІейна хетальча фейерверко сийрдайоакх Днепра тІера сигале.

Сводни военни оркестра оазаца нийсбеш гІа боахаш торжественни маршагІа трибуна хьалхашна гІолла тІехбовл тІема ветеранаш, суворовцаш, барабанщикаш, біуний кхаь рода біухой — пехотинцаш, летчикаш, морякаш.

Леонид Ильич Брежневи музеи чувоаллача доалла цІе лента хоададу, тІаьхха республика кулгалхоща, торжестваш йолча баьхкача хьаьщашна цхьана экспозицешка хьож из.

Леонид Ильич Брежнева совгІата музейна дІаелар Е. В. Вучетича «Товрех нохараш дергда вай» яха бромзови скульптура.

Сий долча хьаьшаша йоазош деча книжка тІа КПСС-аи Советски паччахьалкхенеи керте латтачо йоазув дир.

* * *

Сийлахь-боккха Даймехкан тІом чакхбаьнна Коталон ди тІаьтта 36 шу даьннад. Иззал ха я вай мехка машар латте. Цхьабакъда, таханар машар бахьан советски халкъа юкъера тІема алано дІабаьккхаа 20 миллион совгІа саг, йоханьй городаш, юрташ.

Воахеи вай юхаметтаоттабаьб хьалъяьй нерда городаш, юрташ, заводаш, фабрикаш. Бакъда, юхадийнбе йиш яц байна салтий. Цхьабакъда, царех цхьаккха вайна вицвенавац, цу хІамаех цхьаккха дицденнадац. Царех лаьца вай язду книжкаш, доах фильмаш, дехк сурташ, оал иллеш, уттаду памятникаш. Цар цІераш лелаю городаша, юрташа, кемаша, улицаша, заводаша, колхозаша, совхозаша. Цудукъа вай халкъа къаьстта хьамсара да 9 май — Коталон ди.

ДІадахача шоаттадийнахьа из цІей деэдир грозненцаша тІем тІа байна біухой дІабехка боахкача вежарий кашa долча. Массане бе эзаш, траурни венокаш яр.

Памятника юхе сийлен ха деш ба Грозненски гарнизона біухой. Эзараш болча грозненцаша, республика а города а кулгалхоша партийни, советски, общественни организацей цІерагІа венокаш йохк каша тІа.

Уж тайпа венокаш ехкар Мусорова Павла цІерагІча майдан тІа, Старопромысловски районе, городерча кхыча моттигашка, селхан Н. К. Крупская цІерагІча культура Дворецa хоа хьадийллача памятника юхе.

Даьхе лораеш кънзача моастагІчунца латаш шоай са дІаденнача Даьхен къонгашта хетадаь памятник хьадийллад 9 мая Шаьла а.

* * *

Хоза яр на Іуйре Наьсарен районе а. Къьгта хьежаш бар малх. Эзараш революце, тІема, къахьегама ветеранаш, производстве, юртбоахаме хьалхалаттараш бар Коталон цІей деэдеш летчикаш В. И. Юдин, В. А. Половинкин дІабехка боахкача Наьсар-Кертерча вежарий каша долча хулача митинге баькха.

Митинг хьейийллар Наьсарен райисполкома председатела Х.-Б. Цороева. Цо дош лу КПСС райкома хьалхарча секретара А. А. Мякнева.

Митинге къамаьлаш дир тІема ветеранаш С. Плиева, М. Гадаборшева, Т. Мальсагова, воинкова Г. Кундела.

Цига гулбеннараша Іалаьмате дукха эзаши венокаш ехкар вежарий каша тІа. Цул тІехьагІа торжественни маршаца дІабекха боахнарий, митинге гулбеннача ветераний а сий деш чакхбьлар «Зарница», «Орленок» яхача тІема-спортивни довзари доакъашхой.

* * *

Уж тайпа митингаш хилар республика кхыча районашка, юрташка.

СУРТА ТІА: вежарий каша тІа эзаш дохкача хана.
В. ЮНЦЕВИЧА сурт.

КПСС XXVI СЪЕЗДА РЕШЕНЕШ КХОАЧАШЪЕШ

ХIАРА ДИЙНАХЬА ХЬАДЕР ДУКХАГIА ХИЛИЙТА

Социалистически яхьа дневник

ЛАКХЪЕ ПРОИЗВОДСТВА ЭФФЕКТИВНОСТЬ

ЭКОНОМИЧЕСКИ ОБЗОР

Чакхбаьнаб цхьайтталагIча пятилетка хьалхарча шера биъ бутт. Производственни коллективаша дерригa шоай низаш сарцагIдаьха къахьийтар КПСС XXVI съезда решенеш, оттаь планаши тIайца социалистически декхараши толаме кхоачашдара.

Цудухьа Нохч - ГIалгIайчен индустре къахьегамхоша биъ бетта планагIа лаьрхIачул совгIа арахийцар 7 миллион совгIа сома мехьа продукци. Толаме кхоачашъяьй мехкдаьтта, газ, мехкдаьтта химе продукташ арахецара, машинаши оборудовани, мебель, етта кирпичи, кIир, тIехьнахье духаду баракъаш дара а кхачан промышленноста кхыйола продукташ арахецара а план.

Культурно - бытовой гIуллакхаштен коа - картен жина товараш арахецара биъ бетта план 104 процент кхоачашъяьй, дIадахача шера укх хана хинначул уж товараш 6 процент дукхагIа арахийцал. Республика промышленность бIарча хьанийцача, къахьегама овсарле лакхъяра пачхьалкхен план 101 процент кхоачашъяьй.

Технически прогресс яра чIоагIа йоакхо ю промышленноста керттерча доакъошка: мехкдаьтта доахача, мехкдаьтта чаккдоахача, машинаш еча, металлообработке, кхыча довкъошка.

1980 шера «Грознефть» объединене предприятешка технически прогресс яра дIадахийтар цхьа миллион совгIа сом.

«Красный молот» заводе технически прогресс яра хIара шера юкъейоалаю 70-нега кхаччалца йола мероприяти. Технически прогресс производствана юкъейхуьлача предприятешка цхьан сага лаьрхIача кийчъю продукци, беш бола пайда, производства экономически эффективность лакхъяра дола хьокхамаш дукха лакхагIа да керда техника производствана юкъейоалярах хIара шера хулаш бола пайда 15 миллион сомага кхоачаш ба, туш махилла-ра цо кIеззига ахча дац. Кердача техникан дикагIйолча технологен мероприятеш юкъеккхуьларах 1980 шера эттара дукхагIа пайда бир мехкдаьтта доахача промышленносте — 11,2 миллион сом, мехкдаьтта чаккдоахача промышленносте — 1,4 миллион сом, машинаш еча — 667 эзар сом.

СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химически заводе керда техника юкъейоаларах хиннa пайда 195 эзар сом да. ДIадахийта ахча сиха юхаметтаоттаду технически прогресс юкъейоалаяро. Керда техника юкъейоалаяра даькъе беча балха опыто хьахьонх кердача техникaх йола мероприятеш юкъекхуьлара а дегIакхуалара а дIа мел дахийтар цхьан-шин шера юхаметтаотташ хилар. ХIаьта промышленноста цхьа-долча доакъошна: мехкдаьтта доахача, мехкдаьтта чакхдоахача, химически, яйгача, кхачан промышленносте кердача техникага дIадахийтар юхаметтаотт цхьа шу а даьлалехьа.

Республика ерригa промышленность хьанийцача технически прогресс ярах хIара шера кхычахьа къахьега ваха йиш йолаш мукъвоал 600 болхло. Царех дукхагIбараш машинаш ечен металлообработкен. Радиотехнически заводе керда техникех дикагIйола технологии юкъейоалярах кхычахьа балха вахийта йиш йолаш мукъавалийтар 108 саг.

Республика производственни объединенешка, предприятешка шерра чаккйоах болхлошта экономически стимулировани яра мероприятеш. Цо керда техника юкъейоалаяра даькъе къахьегаш болча мехка материальни безам айбу. Республика промышленность бIарча хьанийцача 1980 шера 10 эзар сага премий елар.

Технически прогресс яра болча балха тIа доккха дакъа лоац итт эзар гаргга саг йолча рационализаторашен изобретателашен. ХIара шера республика промышленносте юкъейоалаю 10 эзарнега кхаччалца йола изобретении рационализаторски предложении. Рационализаторски предложенеши изобретенеши iера беш бола пайда 20 миллион совгIа сом да.

Рационализаторски изобретательски дукха балхаш ду «Грознефть», «Грознефтеоргсинтез» объединенешка, «Красный молот» заводе, кхыча предприятешка. «Грознефтеоргсинтез» объединене предприятешка ва ши эзар гаргга рационализатори изобретатели е хIара пхелагIа вола болхло, «Красный молот» заводе 400 изобретатели рационализатори хIара иттлагIвар.

Цхьабакъда, технически прогресс яра даькъе боккха лоархIамболеш из гIулакх дале а, цхьайолча предприятешка тесса лелабу из болх. Дукхача производственни коллективаша гаьнна кхоачашъяц керда техника юкъейоаларе оттаь планаш. 1980 шера республика ерригa промышленность хьанийцача керда техника юкъейоаларa план 91 процент мара кхоачашъяьяцар. Прогрессивни технологи юкъейоаларен производствана механизаци ярен план кхоачаш ца еш йисар. Из болх тесса лелабу гIишлон материалий, хьуна, хьу - чакхйоахача, кхачан промышленноста предприятешка.

Республикерча 52 промышленни предприяти, аьлча 37,4 процент яраша 1980 шера цхьаккха тайпа болх банзар керда техника юкъейоаларa, Iилман - технически балхаш дара.

Кердача техникан дикагIйолча технологен мероприятеш юкъейоалара балхаш данзар электроремонтни заводе, «Чечингушводстрой» гIишлош еча управлене, Аргунски аьшкбетона изделей заводе, нерудни гIишлон материалаш йоахачен чакхйоахачен Карабулакски заводе, Нохч - ГIалгIай карьероуправлене, Минавтодора механизированни карьере, химически реагентий заводе, Назрановски трикотажни фабрике, кхачан промышленноста цIе предприяте, кхыча предприятешка. Производства эффективность лакхъяра даькъе чIоагIа Iаткъар из гIулакх.

Дукхача предприятешка поощренеш яц керда техникен дикагIйола технологии производствана юкъеккхувлара тIехьа къахьегаш болча болхлошта. Кердача техника мероприятеш кхоачашъяьча болхлошта премеш тийннаяц республикерча 62 предприяте. Царех я Гудермесски медицински инструментий завод, гIишлон материалийн гIишлон индустрен Аргунски комбинат, ацетонови завод, кхачан промышленноста министерства предприятеш, наха бытовой гIулакхаш дечен хьул боахамен министерствай предприятеш. Из бахьан долаш технически прогресс яра тIакхувш хилац болхлой, лохлу производства эффективноста хьокхамаш.

Цхьайтталагiча пятилетка хьалхарча шера дIабехача биъ бетта республикерча подрядни гIишлош еча организацеша дIахо а дукха балхаш даьд производственни культурно - бытовойи объекташ хьалъеш. Эксплуатаце дIаделлад Шолжа тIа тилла тIий. Подрядни гIишлошъеча организацеша шоай низаца даьд 67 миллион сома мехьа гIишлон балхаш, планагa диллача 103 процент, соахка цу хана даьрел 3 процент дукхагIа.

Шоай низаца гIишлон балхаш дара биъ бетта программа «Чечингушводстрой» гIишлош еча управленегара дIа мел яйкхача подрядни организацеша кхоачашйир. Товараш гIишлон продукце ах шера программа тIехкхоачайъеш хьайоагIа «Грознефтехимремстрой», «Чечингазстрой», «Гроэтрубопроводстрой», «Чечингсельстрой» трестий коллективаш.

Цхьабакъда, гIишлош хьалъеча хIанз а тIехьа дотлаш да кхоачамбоацараш. Республика «Минводхоза» подрядни организацеша шоай низаца кхоачашдеча гIишлон балхий боврам кIезигбеннаб. Наха чубаха цIенош, школаш, упахцIено лоралра, культура, наха бытовой гIулакхаш дара объекташ хьалъяра - капвложенеех оттаьча лимитех пайда ийбара даькъе тIехьабусаш ба гIишлонхой.

«ХIара балха дийнахьа хьадер дукхагIа хилийта!» яхача девизагIа йола социалистически яхь тIа-тIа шерагIа аржаш латт республика производственни коллективашка. Арахеца продукци дукхагIа хилийтара, производства эффективность лакхъяра йола хьокхамаш тоадера йола тароешаш кхоачамаши техкаш да заводашкен фабрикашкен.

ХIара производственни коллективаа сийлен декхар да 1981 шера хьалхарча ах шера дерригача хьокхамий планаши, тIайнца социалистически декхараши толаме кхоачаши тIехкхоачаши деш, республика экономически а социальни а дегIакхуалара даькъе керда толамаш дахар.

Грозненски «Электроприбор» заводе хьалхалаттачарех я Васютин Владимир Ильич керте латтача комплексни бригада коллектив. Цхьаннха сиепа дIалхийтад по шин норма 120 процентал чухьлехьа кхоачашъяь. Цудухьа хIанз укх шера сентябрь бетта чотагIа къахьегаш я из. Белгалбаьнна дика къахьегаш ба цига сборщикаш Лопатин Валентин Васильевич, Фролов Николай Владимирович, кхыбараш.

СУРТА ТIА: бригадир В. Васютин, сборщикаш В. Лопатин, Н. Фролов.

Н. ПЛИЕВА сурт.

Кадраш дIачIоагIъяра

Вай партен правительствай боккха теркам тIаухийт кадрай дешашта, къахьегама ресурсех пайда ийбелга тоадара, балха ха зехьа йоалга кIезигдара, кадраш балхара дIа-юха ювлилга кIезигдара.

Къахьегама ресурсех кхом беш пайда ийбеча, къахьегама дисциплина чIоагIъеча предприятешта чIоагIа гIо ду кадрашца болх баря вIашагIъехкача общественни организацеша.

Карарча хана Малгобекски УБР-е из болх дIахьо кадрай общественни отдело, хьехамчий совето, бокъонаш телхайтара профилактика совето, шитта кхыча организацеша.

Бурув тохара балхий управленера кадрай общественни отдел 7 сагах латт. Цу юкъе боагIа къахьегама ветеранаш, производства новатораш, инженерно-технически болхлой, гIулакхера нах.

Кадрай общественни отдела болх планагIа лелаш ба. Бетта цкъацца заседани чакхйоакх. Цу заседане дувца оттаду дешаш да къахьегама коллективашка кхетама болх дIабахьарах, производстве кадраш Iомаярахи уж дIачIоагIъярахи, шитта хIара декна чакхбоахаш ба производствера кадраш дIа-юха ца ювлийтара тIаберзабаь болх.

Шин лоIамагIа балхара дIа мел воалача хIара сага анкета оттаю, анкетий данней ларда тIа гучадоал кадраш балхара дIа-юха ювлара бахьанаш. 1979-ча шера арабаьнначa «Идеологически политико-кхетаман болх дIа-хо тоабарах» бола КПСС ЦК соцам ларде а лувцаш болх дIахьош йолча тха кадрай общественни отдело хоабалла тоабаьб, коллективе беш бола кхетама болх, балхара дIа мел воалача хIара сагаца къаьстта беседаш ю.

Цу дерригe дика гIо ду. 1980 шера 1979-ча шерашца нийсдича кадраш дIа-юха ювлилга 15 процент кIезигденнад, кIезигбеннаб къахьегама дисциплина телхаераш а: 1979 шера 22 моттиг хиннача 1980 шера 12 моттиг мара яцар къахьегамa дисциплина толхаяь. 1980 шера балхара дIабовла заявленеш дIачуеннача 125 сагах 35 саго шоай заявленеш юха дIаийцар, уж хIаьта хIанз предприяте болх беш а ба.

Белгалдаккха доагIа, кхетама болх боагIIача боарам тIа лелабеча моттигашка балхара кадраш дIа-юха ювлилга кIезигагIа да. Масала, №№ 913, 918, 172, 944 йолча, начальникаша Г. Г. Попхадзес, Н. А. Атарщикова, Н. Н. Шатнова, Н. А. Галаева кулгалдеча бурувлеттача бригадий коллективаш 1980-ча шера къахьегама дисциплина телхаеши кадраш дIа-юха ювлаши моттигаш кийсъллаяэзар. Цу бригадашка производственни гIулакхаш а дика лел. Цар массаза а ханал хьалха кхоачашъю шоай планови заданеш.

Кадрай общественни отдело управлене балха воагIача хIара сага дIайовзийт производства белгалонаш, цун истори, традицеш. Дика вIаштIехьдоаккх къонабарацта ветеранаша шефство лелаелга, кагирхошта гIо ду къахьегама хьалха латта методаш йовза, профессиональни говзалах доккхал де Iомабу уж. Шитта отдело дакъа лоац кагирхой торжественно болхлой классо хьаьзача, цIерша хьалхара алапи дIалуча.

Кадрай общественни отдела болх айхха бувзам болаш ба кадрай штатни отделаца предприяте кхыйолча общественни организацешца. ХIанз Малгобекски УБР-е балха хана корта бохабу малар менна цхьа са бIаргагургвац.

Долаш долча дикача гIулакхашца, белгалдаккха доагIа, кадрай общественни отдела а предприяте кхыча общественни организацей а балха кхоачамбоацараш нийслулга. Уж дIадахара тхоай низ дIакхоачар дергда оаха.

Н. КРЕСТЬЯНИКОВ,
Малгобекски УБР кадрай общественни отдела начальник.

КИЙЧО ЕШ БА

Цхьайтталагiча пятилетка хьалхарча шера къаьстта дика къахьегаш ба Грозненски консервни заводa болхлой. Дерригача техникo-экономически хьокхамий биъ бетта план тIехкхоачаш а яь, планагIа лаьрхIачул совгIа цар арахийцай бIаьш эзараш сомий мехьа условни банка консерваш.

Къаьстта дика кийчо еш ба консервщикаш 1981 шера колхозашкен совхозашкен хьалкхедеш дола баьцадараши соми хаипахьенца бойташи чакхбаккхара, арахецаш йола продукци дикагIа хургйолаш гIулакх дара. Моша горохи кабачкеши яша йохкара йолча линена, капитальни ремонт яьй. Томатни цехерча къаьнача оборудованена метта кердаяр оттаеш латт. Духхьашха укх шера цу цехе оттаеш я дийнахьа буси 500 тонн томат кийчде ина кхоачаргбола лини.

Ремонтни бригадаша кийчъяьй виkельни гIоъара хьадара йола йиъ автомат. Цу гIулакхо дикки лакхъергъя цу участкера къахьегама овсарле. Аттача боаккхаргба цига къахьегаш болча кхалнаьха болх. Цул совгIа ремонтникаша томатни цехе вIашагIъеллай ялх шнекови насос, цо вIаштIехьдоалийтарг да хаддаза поставщикашкара баьцадараш хьачу а эцаш чанкдаха.

Бахача наха чIоагIа хоатташи дика дIаэцаши дола ибакха хий кийчдерзала оборудовани а заводе дIаотта еш латт. Кердача сезона завод кийчъеча къаьстта дика къахьегарца белгалъяьлина я Къахьегама сийлен кхоалагIчен шоллагIчен степена шн орден лелеча коммуниста Галаин Георгий Игнатьевича кулгалдеча слесарий бригада коллектив. Шоай новкъосташта хьинаре къахьегарца хьокхам а гелаш, хIара сменагIа нормаш 120 — 125 процент кхоачашъеш ба укхаза слесараш Гуков Николай, Ковтунов Леонид, кхыбараш.

Я. БУБНЕНКО.

КЪОНА ХЬЕХАМЧА

ЦIаькха дага а доацаш нийсденна гIулакх дацар Назрановски трикотажни фабрике Евлоева Марем балха оттар. Цкъа саяна дукхаза а хезадар цуна ер дешаш: «Ма хоза тийга, тIадийхача товш баракъа ди хьанаьхка тIадуккхаш дар, дошо кулгаш хиннад-их из маха баьккхачун дараш». Дукхача наха шитта ловцаш а доахаргдолаш говзанча хургъяцар-теш сох яхача уйлаша йаккхар кхувш йоагIа Марем цу наькъа тIа. Дийнахьарча школе деша а ухаш ворхIи бархIи класс йоаккхаш хиннача цкъ шера сайрнйна деша а ягIаш чакхъяккхар цо Назрановски № 27 йола профессиональни - технически училище.

Цул тIехьагIа духхьаша шин къахьегама наькъ дIаболабу 1970 шера бераца кхийна йолча Марема Назрановски трикотажни фабрике хIамаш тега мотористка йолаш. Цу хана цига болх беш яр цун нана Гадой Либиа. Цудухьа укхаза болх бераши оалар Маремах шин наьна наькъагIа яха дага йолаш я йоI а аьлe. Йолалушшехьа а сага ловкъостал ца эцаш маха баккха йоласлар Бийсолта Марем. Цхьабакъда, цох кхоачамбаь Iе йиш йовцилга дика кхетадеш яр из. ХIамаш тегача балха тIа кулгаш шаьр а декна къахьегаш барий саяна хьаIацар Марема болх. — Царга нийс ца елча Iе йиш ма хилча, аз укхаза болх бергбале яха уйлаш яцар са керта чура дIайоалаш, — яхаш дувц Марема дIадаха шераш дага а лувцаш. Цудухьа дикагIйола балха методаш, опыт йовзара дагаювлар къона болхло йоккха опыт а йолаш, социалистически яхье хьалха латтачá хIамаш тегача мотористкаца, шин наьнаца Либеца Массехи бутт балалехьа ше лерхIачунга кхьачар Марем, яхье хьалхалаттаранатa къе а яха, шийта яхье баларо тIахьнйхар цо шийна хьехаш хинна хIамаш тега мотористкаш. Цу ахьа а нисделла кхочу чарга са кхоачийтаны шарра болх беш дIаболлаялар къона говзанча. Керда кхьаьгга болабелчу болхбелачу хьекхам кхетар хьо, шитта хIара хьегаш цуьнга болх хьана Марема сий дора.

ХIанз ше болх беча шинаца цуьна кхочийна ше хоьш цхьанна операци на цехе. Цуьна ханна кхо операци кхочуш а еш, бархьашн тегаш ю Марем. Цудухьа цун вIашнтIехьдоал хIара сменагIа 170 изделин хьюе озача 340—350 баракъа тега. Цхьаккха кхера дIадахийтад Марема шин норма 200 процентал чухьнахьа кхоачашъяь. Цо мел тегаш дола баракъаш цкъа дIаделча юха ца дерзадеш дIадохьийташ да. — Цу толамга со кхоачаьр да укх фабрике балха ялехьа сона хозаш хинна лакхе вай хьоахадаь дешаш, — яхаш дувц Марема.

Шин новкъосташка, цIагIа чуеча шин болх чIоагIа дукха цо буваш хиларах нийсделар Марема йиша Аминат цу цехе балха оттар. ЕвлоевгIар боллой династи хьахиннай укхаза. Берригаш а хьаьнала, хьинаре къахьегаш хиларах тарра дика бовзаш дукхаенцца лоархIаши сий деш ба. Уж беррнгаш а коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цIи а лелаеш, цу цIера сий даим лакха лоаттадеш хьабоагIаш а ба.

Юкъарча балха тIа а хьанаре дакъа лоацаш я Марем. Укх тIеххьарча шерашка хаддаза профсоюза цехкома член йолаш я из.

Фабрика бригадашта юкъе яьржача социалистически яхье даим хьалха латташ Марема болх беш йолча цхьайтталагIча конвейера комсомольско-кагирхой коллективана КПСС XXVI съезда башха-дика къахьегама совгIат кийчдарах елар «ДикагIйола комсомольско-кагирхой коллектив» яха сийлен цIи. Ленински сийлен грамота а еннай цунна ханал дикка хьалха цхьайтталагIа пятилетка кхоачашъярах. Уж дезa совгIаташ доалача дизза даькъа лаьцад Бийсолта Марема.

Вай мехка массаза а сийдолаш ва хьаьнала къа а хьегаш, шин декхараш цIеней дизза кхоачашдеш вола саг. Царех цаI я хIамаш тега мотористка Евлоева Марем. Цо хьаьнала къа а хьегаш даьхача толамий лакха мах баьб Даьхено. «За доблестный труд» яха медаль, ВЛКСМ ЦК сийлен грамота, Ленински сийлен грамота, «Социалистически яхье котт-хьинарг» яха сийлен Знак еннай Евлоева Марема. Уж совгIаташ деннад хьинаре иза а хьегаш дог дIа луш лелачу къахьегамна. Хьанаре къахьегарца цу совгIаташна жоп а луш, алха пятилетка ханал дукха хьалха кхочушйир Марема.

В. КОСТОЕВ.

СУРТА ТIА: хIамаш тега мотористка М. Евлоева.

Н. ПЛИЕВА сурт.

Цхьайтталагiча пятилетка хьалхарча шера ше тIеийца социалистически декхараш дикка тIехкхоачадендеш ю «Промавтоматика» НПО Грозненски опытни заводе коллектива. Дерригача техникo-экономически гайтамашца биъ бетта план тIехкхоачаш беш ю цо. Хаддаза социалистически яхье хьалха а латташ хьинаре къахьегаш хилларца белгалбаьлина иттанаш, бIаьш болхлой ба укхаза. Царех цаI ва фрезеровщик, коммунистически къахьегама ударник Соломатин Юрий Иванович. Бетта биъ болх план кхоачашъяраш эттара хьалхарапорт делар цо. Овсаре къахьегаро совгIа цо хьаеш йола продукци дикел тIехдиен мара хилац. Цудухьа ОТК болхлой тIаьхьожаш боцаш кхоачайо цо беш сийлен пунна.

СУРТА ТIА: фрезеровщик Ю. Соломатин.

Н. ПЛИЕВА сурт.

ДикагIйола опыт — массанена

КЕРДАЧОА — ШЕРРА НИКЪ

ДIаяхача пятилетка тIеххьарча шера СССР Минпромстроя оттанъча заданега хьежжа Нохч - ГIалгIай гIишлошъяра управлене СМУ-5 бригадин подрядагIа къахьега йоллаелла эзаш яр корт бригада. Ерриге а кердача методагIа къахьегаш хилар цу шера бархI комплексни бригада. Шин-ъа тайпара балхаш цу деш цхьанта бригада яяр царех. Масала, Денисултанов ХIарон керте латтача комплексни бригада гIишлонхоша цIеной хьалдотт, монтажни, сварочни, бетонни, плотнични балхаш ду. Керттера балхаш цо чаккдаьхачул тIехьагIа, цунна тIехьа балхаш дIабоцалу штукатураш, маляраш.

Комплексни бригада коллективо бахьа балха мах бац бистелахьаха объектига хьежжа мара. Цунга хьежжа дукхагIа хул гIишлонхоша нийду алапи, кадлахь хава а ханал хьалха объект йистеяьккхача дукхагIа хул бригадана хьожаеш йола премия. Цунца материальни безам совбуьл бригадерча гIишлонхой, беттагара беттага дийнахьа хул цар доахаш дола къахьегама толамаш а. Цхьайтталагiча пятилетка хьалхарча шера биъ бетта план 10 вIаре кхоачашдир цу коллективо.

Дика къахьегама дер юташ чаккдаьххар бригадин подрядагIа къахьегаш хинашча СМУ-5 коллективо дIаяхача шу а. Шера план тIехкхоачадир цо, иш бригадин подрядагIа цо хьалха тIехьалахар ер объектиш: № 18 школа, № 5 йоза волнливиша, 600 моттиг йола профессионально - технически училище, хIаваре чу 25 квартира йола шн шIа.

Бригадин подрядагIа къахьегар пачхаьхьлхьдеш хьаллетт гIишлонхоша шоашта я чIоагIа пайдане да. Юкъара дахьдаха хIара гIишлонхоче бетта эца алапи 177 сом да, хIаьта бригадин подрядагIа къахьегачар алапи 190 сомага дIакхачар. Бетта хIара гIишлонхочо эцар 30,2 сом премия, хIаьта бригадин подрядагIа къахьегачар — 44,7 сомага дIакхачар.

Кердача методагIа къахьегаш болхача гIишлонхочет хIаране шера де-деза гIишлон балхаш 6920 сома долча цареха хIаране дерша 6610 сома мехьа кара дарар, плана дилхача 95,5 процент мара. ХIаьта бригадин подрядагIа къахьегачар хIаране хьа гIишлонхочо балхаш 8616 сом мах болаш да, е планал дикка дукхагIа. Цу шифраша къаьстта хьажжавит бригадин подрядагIа коллективаш хIаране бу шеча мел пайдане гIулакх да.

ДIаяхача шера шера бригадин подрядагIа къахьегараш шай низаца гIишлон-монтажни балхаш дара план тха СМУ-5 коллективо 101 процент кхоачашйир, къахьегама овсарле пачхьалкхен планагIа лаьрхIачул цхьа процент лакх а еш.

Бригадин подрядагIа мел яьха ерригга бригадаш шоай производственни плана тIайца социалистически декхараш болаш я. Натуральни даькъе даьча балхий денна учет лелаю. Масала, Х. Денисултанова кулгалдеча комплексни бригадерча хIара гIишлонхочо дийнахь 1,4 кубически метр кирпичаш йотта еза, хIаьта йотташ яр 1,64 кубически метр я.

МоллагIа коллектива бригадин подряда яьнахача цунна лаьрхIа дола документаш кийчду «Оргтехстрой» тресто. Цу тIа хул бригадана материалаш лоаттае еза график, аккордно - премиальни наряд, лимитно - заборни карта. Цу хьолла СМУ-5 бIарча хьанийача монтажни балхашта механизаци яьй 98,9 процент, кердача методагIа къахьегача бригаде 99,4 процент, штукатурни балхашта механизаци яьй 88,7 процент дараштa, кердача тайпара болх беча бригаде — 96,2 процент дараштa, шитта кхы дIахо а.

Бригадин подрядагIа къахьегача коллективаша аккордно - премиальни нарядагIа алапи тел, премеш тел бригадаша ханал хьалха чакхдерчахача. Балхара дIабулла ках хIанз дикка кIезигбеннаб уж.

«ТIехьабусараш боацаш бе болх!», «Пхе шера план — вIаьнга шераш кIезигга болаш!», «ХIара балха дийнахьа хьадер дукхагIа хилийта!» яхача девизегIа шерра къахьеча тха управлене кхьоллачу гIишлонхоша коллективо толаме кхоачаш цхьайтталагiча пятилетка хьалхарча шера ше тIеийца социалистически декхараш а.

Г. ГЕРУСОВ,
Нохч - ГIалгIай гIишлошъяра управлене СМУ-5 керттера инженер.

Ираз долаш хьел я цун яр. Из — академик, медицински Iилмай доктор, профессор. Из СССР укахцIено лоараяра Министерства берийн кхелстарийн гигиена Московски Институте директор йола барайтта шу да.

СССР цу тайпарча профилегIа ше цаI мара йоацача учреждене директор я Галина Николаевна Сердюковская. Укхаза болх беш 130 Iилман болхло ва. Цар Iомаду гонахьарча средай тайп-тайпара фактораш берашта мишта Iаткъ: берий бешмашка, школашка, пионерски лагерашка, училищашка, спортивни клубашка... Тохкамхой керттера йоакхо — могаш долча берий унахцIено лоарар.

Цу проблема чулоац дерригa, берашта доагIаш мел дар — коллективе цар дIаюха леладу гIулакхаш, кIаьта кипта — эданеш сийрда хилар, помещенешка звукоизоляци хилар, химически хьовсах даьча кIада барзкъо унахцIенонна ещ йола влияни. Из дерригa а институте Iилмахоша къестаеча дукхача проблемех массехк дош мара дац.

СУРТА ТIА: Г. Сердюковскаяи профессор Ю. Пратусевичи хьаькъалца къахьегара физиологе лабораторе. Укхаза электронно - вычислительни машина мовзъостадца хьагучайоал керта хьоа кIаьдбалара школьни занятеша еча влияние дийнеш. Цу тохкамаша торо хулийт школьни занятеша еча влияние дийнеш. Цу тохкамаша торо хулийт школьни режима программирование е, берашт кIаьддалара боарам белгалбе.

О. ИВАНОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

ЗIАМИГАЧУН А ДОККХАЧУН А КХОМ БЕ

Довгора энергетически ресурсаш эттара дукхагIа эшарех цаI я машинаькъа транспорт. ХIаьта болата магистралашка болх беш болча наха дийн терхам тIа а лоат табу царех хьаькъалца пайда ийбара.

Тха предприяте коллективо дIадахача шера кходаьд 1147 тони дизельни довгори 601 эзар киловатт - сахьат электроэнергии. Амма уж цифраш лакхагIа хила йиш йолаш яр. Довгорен энергеи расходе чIоагIа Iаьткъар станцешка чуютача сигналаша сецаеш поездаш латтар, графикагIа йоагIачул совгIа промежуточни станцешка лоатталр. стыкови станцешка чу ца эцар. Из бахьан долаш моньаш дIа-юха кхухьача поездаша йоагIачул шоаза совгIа ха йоакхк кхача езача дIа ца кхочаш. Цу тIа а цкъан ахаззен-шоаза дукхагIа хул дIадода довгори энергии.

Укх тайпара масал доаладергда вай. Дахача шера сигналашта юхе сецаяь поездаш цхьа эзара их эзари хинна Iац. Из бахьан долаш соь доагадаь довгор 46,0 тони да. ХIаьта поездаш лелара сухал сахьата 40 километрал тIех ма яккха яхаш Гудермес — Астрахань яхача участке дилла долаш а юкъ-юкъе уттаь деш а доазош хилар бахьан долаш доадаь довгор шн эзар тони гаргга да.

Доагора довдар совдоах иштта тепловозни паркаш лерттIа пайда ца ицаро а. Иштта, тепловозаша юкъера лаьрхIача дийнахьен бусн бу никъ 94,7 процентага кхоач, юкъера лаьрхIача дийнахьен бусн беча балха овсарле — 95,0 процент, мовхьий оборота боврам — 94 процент.

Депо электроэнерги дIаяхийтара хьакъехьарча хьокхамашта яьча анализо хьахьонк цун расхода Iаткъаш дола дуккха эксплуатационни бустамаш дикка воаIа кхоачашдаь хилар. Иштта, поезда юкъера доаэл кхо тони эшадаьд, из бахьан долаш дIайода электроэнерги 0,03 процент тIаккхийттай. Составаш а йолаш долча электровозаша станцешкен перегонашкен яь йIаьха простоеш 50 эзар сахьатал совгIа я, хIаьта из бахьан долаш сов дIаяха электроэнерги 1803,2 эзар киловатт-сахьат да. Чуйно а тIехьоалийта а поездаш сецаеча сигналашка уж гоаяргIа сов дIаяха электроэнерги 4674 эзар киловатт-сахьат да.

Составаш дIаувзача хIамашта лаьрхIа дола довгори электроэнергия дикка дукха дов болама, вагонни, мовхьий бовхамий болхлой бехкагIа. Иштта, кхо шу совгIа ха я Гудермес — Прохладная яхача участке сухала дилла доазув оттадаь. Цхьабакъда, наькъа болхлоша деш цхьаикха хIама дац геттара тишъенна рельсаш хувцара. Дукхьала цу бахьанех Iалаьмате дукха электроэнерги йоаяьй тха локомотивни депо. Массаниена а дагадохийте деза ресурсаш кхоир мовхьаш дIа-юха кхахьаре процессе болх беш мел болча машиннаькъахой декхар хилар.

Ресурсай кхом бер дукхача дакъе локомотивия бригадаша болх дика берах тийша дя. Довгори электроэнергии кхоара цхьаболча машинисташа локомотивни технически сухал лохъю, поош новкъа болхаш поездаш лелара расписанехн режимий керттехи пайда ийбац. Цу дерригe а толхаю участкай составаш тIехъювлийтара а мовхьаш кхаьхьара а торонаш.

1980 шера дахийта доагIаш хиначул совгIа 14,8 процент моторен даьтта дIадахийтар предприяте. Цун бахьан дар Гудермеса Астрахания яхача станцешта дIатIа ца эзар бахьан царна юкъерча станцешка тепловозаш йоагIача хана совгIа латтар.

Дукха балхаш ду тха депо машиннаькъахоша ресурсай кхом белга лаьхдара. Иштта, дахача шера цу дакъерча хьалха латтача опыта 12 школа хиннай тха. ДIайовзийтай машинисташ П. М. Пономарева, Н. П. Кузнецова, В. Шишкоренко, А. П. Миронова, П. Сундетова, А. М. Никитина опыт. Белгалдаккха деза, хьалха латтача опыта школа чакхъьаьккхачул тIехьагIа дукхагIа болча машинисташа доагадеш дола довгори энергии кIезигаьь хилар. ДинагIбраашта юкъе ба новкъостий Холодов, Емельянов, Родионов, Терасенко, Четверик.

Даьтта а дизельни довгор а цоалдаш чакхдаха доагIачул дукхагIа чакхдоахача тепловозаша юхедут реостатни тохкамашта. Корректировка а яь дIаденнад машинисташа поездаш хьаькъалегIа кхухлара дола режимни карташ. Уж оттадаьд оттель хинна технически сухала заданн кховчепъяр теркал а деш.

Карерча шера оттаь доагора а электроэнергена а расход яра нормаш соахкарчерел низкъалегIа я. Духхьала движенцаша, локомотивщикаша, вагонникаша, путейцаша бартагIа болх беш хилча мара вIаштIехьдергдац КПСС XXVI съездо хьалхвишка оттадаь энергоресурсех пайда эцилга овлангара тоадара декхар кхоачашде.

А. МУРЗИН,
Гудермесски локомотивни депо инженер-технолог.

КАРАГIДАЬННАРИ ДЕ ЛЕРХIАРИ

Дика болх бир «Новогрозненский» комсий совхоза комсаш лелаерашa чакхдаьнача шера а ерригача иттлагIча пятилетке а. НийслагIча пятилеткаца нийсдича иттлагIча пятилетка шерашка къахьегама овсарле дегIаенай: комсашта — 37 процент, ялата — 46, дулха — 7, шурайна — 12 процент.

Кхы а доккхагIа декхараш латт боахама коллектива хьалхашка цхьайтталагIча пятилетка хьалхарча шера. Цо лаьрхIад 3150 тони комсаш кхес, 1200 тони ялат чуда, 3680 центнер шура яккха, 430 центнер дулх кийчде.

Шеко яц цу декхарех коллектив лоархIаергхиларах. Цунна тешал ду 1981 шерарча цун къахьегама ритмаша. Лакхача темпаца хьайийлар комсаш, ханнахьа сIар. Хьинаре къахьегаш ба хьайбаш леладераш. Къаьстта дега тоам хулаш белгалдоахь аз «Новосельский» совхоза коллектива КПСС XXVI съезда даха мадоагIтIара наьъадахара аьржача социалистически яхьа итогех «КПСС XXVI съезда сийна аьржача социалистически яхье котъяннар» яха парте обкома, НГIАССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома знак ялари «КПСС XXVI съезда долча къахьегама совгIатий книжка» тIаяз дIаязъяри. Тхоай хьонхамий иштта лакха мах баро денхарийла ду тхо кхы а дикагIа болх бе.

Тха боахама керттера дакъа комсаш я. Духхьала дIадахача шера чуенай овха уж 5021 тони. Цу тайпара хьийкъаяц тха комсаш совхоз Iойилача гIоне. ИттлагIча пятилетка шерашка юкъера лаьрхIача хIара гектара тIара овха чуккхьа комсаш 62,8 центнер яр, е нйслегIча пятилетка шерашка кхихьарел 12,2 центнер дукхагIа. Цу цифраша хьахьокх тха болхлоша а специалисташа болх дика тоабаь хилар. 1976—1980 шерашка массехказа вIашагIйийхкхай оаха тхоай комсаш лелаерий профессиональни говзал лакхъяре агротехнически курсаш. Лакхача хьувкъама говзанчаш ба тха хIанз коммунисташ Насуханов Бочи, Абдумажидова Аминат, Данилханов Хьамзат, Данилханова Санет, агрономаш Данилханов Iабдурахьман, Атиев Увайс. Шийгара а агрономашкара а, комсаш лелаеча болхлоша а дукхагIа хьадека вайнаа совхоза керттера агроном А. А. Элипханов. Хьокхамаша боньонца тешал ду тха чотъяь варгвоацаш дукха торонаш хилар, тIа-тIа дикагIа къахьегаш а хьега йиш йолаш а тхо хилар. Тха денхар да къахьегама овсарле дIахо лаьнкъяр. ХIаьта цу дакъе хьонхам яц нах тхоай совхозе болаш ма бий тха.

Азербайджански ССР Нагорно - Карабахски АССР Мардакертски районерча XXII партсъезда цIерагIча колхозо 800 гектарах хIаранеъ тIара чуенай соахка 300 центнер 17,2 процент шекар а доаллаш йола комсаш. хIаьта иттлагIча пятилетке цу боахамо юкъера лаьрхIача гектара тIара чуккхьа комсаш 238,8 центнер яр. Цу боахама балха методаш Iомае дага да тхо.

Промышленносто хIанз а кхоачамболлаш Iалешдаш тхо хиланза яргйоацача техникаца. Цудухьа къаьстта теркам тIабахийта пайда эца беза инженераша йолаш йолча техникех. 47 рационализатор ва тха совхозе болх беш, царна керте латт совхоза керттера инженер Майрумов Iиса, парте член Насуханов Бош. Дика, маьхе, чIоагIа эпиаш бола болх ба цу новкъосташа бер. Де денхар да из болх планагIа бергбола гIулакх вIаштIехьдаккхар. Хала ма дара минеральни удобренеш кIоаргга лаьттах Iочуйохийта агрегат эргаьккха тоае, комсаш чхьагIар доаккхача пункте дIачукхувса дики хьае.

Хоза а хеташ белгалдоакх аз уж дика гIулакхаш дIадоладаьрий хьалхарча мугIарашка латтараш коммунисташ Л. Габаев, А. Бочоев Мусрапиев, А. А. Элипханов, С. З. Гоноев, А. Героев, Х. Атиев, дукха кхьбараш хилар.

Цхьабакъда, дерригa дика дац тха боахаме. Дирекцена а, партийни организацена а ма хеттара латташ тахан цхьайолча бригадашка хьалдача къахьегама, хьалдача болх беш воаллачун къахьегама учет яра гIулакх. Цу коллективай кулгалхоша хьокхам ийбе беза бригадираш кара Умаров Арсгирегареи Б. А. Насухановгареи. Цу бригадашка лелаю хIара болхлочо денна беча балка учет, цудухьа цар формализм а яц.

Цу тайшара балхаца долаш дола кховчамбоацараш дIадахаро, республика меттел ерригача Даьхен а хьалха латтача коллективай опытах пайда эцаро торо хулийтаргья производство дIахо лакхье. Цу резервех пайда эца хьожаргда тхо.

В. ЭДЕРСУЛТАНОВ,
Гудермесски района «Новогрозненский» совхоза партиони секретарь.

СОВГIАТАШ ДАЬКЪАЛА ХИЛДА ШУН!

«МАТЕРИНСКАЯ СЛАВА» ЯХА ОРДЕНАШИ «МЕДАЛЬ МАТЕРИНСТВА» ЯХА МЕДАЛАШИ ДУКХА БЕРАШ ДОЛЧА НОАНОШТА ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

У К А З

1944 шера 18 августерча СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указага хьежаш СССР Лакхехьарча Совета Президиума цIерагIа «Материнская слава» яха орденаши «Медаль материнства» яха медалаши лойла дукха берии долча ноаноша.

ОКТЯБРЬСКИ РАЙОНЕ

Ийс бер дьачеи хьалхедаьчеи нанна «Материнская слава» яха I степена орден:

Абубакарова Хадижатё — консерви завода болхлочоа.

Ворхl бер дьачеи хьалхедаьчеи ноаноща «Материнская слава» яха I степена орден:

Абдулаева Любайна — цIен-нанна.

Ахильгова Яхьий Iайшата — цIен-нанна.

Вахаева Елерка Хасмагомадовнана — цIен-нанна.

Далтиева Хадижат Хусейновнана — цIен-нанна.

Магомадова Хеда Дугиевнана — «Художник» яхача фабрика надомницана.

Хадаева Зайнапена — цIен-нанна.

Ворхl бер дьачеи хьалхедаьчеи ноаноща «Материнская слава» яха III степена орден:

Берсункова Тузнша Даргиевнана — цIен-нанна.

Евлоева Бикатгире Зядунна — цIен-нанна.

Махмудова Зара Алаудиновнана — цIен-нанна.

Макаева Зина Исмаиловнана — № 4 йолча маькха заводе техничкана.

Шептукаева Датмая Алиевнана — цIен-нанна.

Ялх бер дьачеи хьалхедаьчеи ноаноща «Медаль материнства» яха I степена медаль:

Алхастова Шукрана — «Аргун» яхача кафе хьаьхочоа.

Бибулатова Яха Пахаевнана — № 12 йолча тика маьих дIаийчоа.

Мальсагова Тухана Розайна — цIен-нанна.

Мамадаева Пили Саидулаевнана — цIен-нанна.

Пхи бер дьачеи хьалхедаьчеи ноаноща «Медаль материнства» яха II степена медаль:

Алханова Барлаита — № 58 йолча тика техничкана.

Альдиева Жабраила Лемкана — цIен-нанна.

Захоева Хадижат Эдиевнана — цIен-нанна.

Мазаева Татьяна Алиевнана — СМУ-4 штукатура.

Мовсарова Iайхани Абдурахмановнана — № 4 йолча маькха завода болхлочоа.

Садаева Марият Догаевнана — цIен-нанна.

Сенова Любовь Васильевнана — цIен-нанна.

Пхи бер дьачеи хьалхедаьчеи ноаноща «Медаль материнства» яха II степена медаль:

Ахмадова Тауса — цIен-нанна.

Геверлукаева Якита Хасановнана — цIен-нанна.

Джанчураева Замая Вахоповнана — цIен-нанна.

Парагульгова Iалаудина Раисана — цIен-нанна.

ЗАВОДСКОИ РАЙОНЕ:

Ийс бер дьачеи хьалхедаьчеи ноаноща «Материнская слава» яха I степена орден:

Зухаева Масарана — цIен-нанна.

Евлоева МурцIалий Хьавайна — центральни рынкай управлене техничкана.

Ворхl бер дьачеи хьалхедаьчеи ноаноща «Материнская слава» яха II степена орден:

Арсамакова Махьмада БагIдата — наькъаш тIаьштехкара управлене асфальтировщицана.

Албастова Маша Махмудовнана — «Чечингрзмобыт» объединене волотера.

Касумова Лайсана — цIен-нанна.

Никаева Iайшета — ПОГНОС жилищно - коммунальни бохама болхлочоа.

Ворхl бер дьачеи хьалхедаьчеи ноаноща «Материнская слава» яха III степена орден:

Дидигова Тамара Хамидовнана — МВД вIаьнагIтехача комитета клуба техничкана.

Заирова Якита Алаудиновнана — горпищеторга продавеца.

Исупова Хаптена — № 1 йолча кирпичаш еча заводе формовщицана.

Макаева Лейла Ашдиновнана — цIен-нанна.

Нальтиева Iисий Кейпиkина — фабрика-кухне техничкана.

Сиидова Бука Бисвнана — № 4 йолча маьих еча заводе пекара.

Чапурокова ГIарбика Асьета — промысловни кхашкарчен геофизика управлене техничкана.

Ялх бер дьачеи хьалхедаьчеи ноаноща «Медаль материнства» яхача I степена медаль:

Дадаева Кульсум Баудиновнана — фабрика-кухне кондитера.

Мержоева Залпа Мухадиновнана — цIен-нанна.

Пхи бер дьачеи хьалхедаьчеи ноаноща «Медаль материнства» яха II степена орден:

Акбулатова Айза Нажмудиновнана — № 4 йолча берий поликлиника медсестрана.

Булгучева Лида Касимовнана — № 55 йолча школа техничкана.

Даудова Табарик Авхадовнана — цIен-нанна.

Дадаева Яха Салмановнана — цIен-нанна.

Закраилова Зурана — «Грозгорпарикмахерские» яхача объединене техничкана.

Идигова Халипат Деииевнана — «Терек» яхача фирма болхлочоа.

Коротина Зоя Николаевнана — «СевкавНИПИнефть» тайп - тайпара балхаш дечоа.

Озиева Тамарена — цIен-нанна.

Салтаева Iайна Махмудовнана — цIен-нанна.

Туршаева Асма Сайдасановнана — СМУ-4 болхлочоа.

Ушурова Хазан Даудовнана — «Чеченингушрыба» яхача объединене болхлочоа.

СТАРОПРОМЫСЛОВСКИ РАЙОНЕ:

Ийс бер дьачеи хьалхедаьчеи нанна «Материнская слава» яха I степена орден:

Шахбоева Мадина Мухажировнана — № 11 йолча школа хьаьхочоа.

Ворхl бер дьачеи хьалхедаьчеи нанна «Материнская слава» яха III степена орден:

Магомадова Лида Беламовнана — цIен - нанна.

Ялх бер дьачеи хьалхедаьчеи ноаноща «Медаль материнства» яха I степена медаль:

Мальсагова Бахьаудине Лейлайна — цIен-нанна.

Хажиева Пиле Шахоинаина — ресторанийн кафен треста кассира.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный,
1981 шу, 22 апрель.

ДОЗАЛ ДЕХЬАРА

ДIалийцача Iарбий территорешта тIа цига баьача наха юкъе къиза террори репрессеши лелаелга хIара дийнахьара хIама хинна дIаоттаьш латт израильски оккупационни бIуний оагIонгахьара.

СУРТА ТIА: израильски салтаща тIаьхьожам а лоаттабеш дIахьош да Газа секторе бахача Iарбий хIара дийнахьара вахар.

Камера Пресс-ТАСС телесурт.

ДУНЕ ЦХЬАН КIИРАГIА

ЕВРОПАНА — МАШАРИ КХЕРАМЗЛИИ

Вай континента тIарча халкъашта машаре сигале Iалашъелга, кердача тIема кхерам юхатохилга — цу тайпарча дикача гIулакхий лозунгегIа чакхдаьлар 1 мае дена 10 мае кхачаллца Машара Дерригдунен Совета тIахьехамагIа хинна Европе кхерамале хилийтари цхьана гIулакхаш леладарен деча гIулакхий кIира.

Из дунен халкъашта юкъера йоккха манифестаци йолаха нийсъенай гитлеровска фашизм йоха а еш «бIехача лаьврах» адамале советски халкъо муъаьньккха аргIанара шу дизар дерригача дунен тIа дездеча ханаца цхьана.

Дукха ха йоацаш хинна исторе урокаш дагайохийташ, кIира чакхдаьккхара доазонашка яьча демонстрацешка, митингашка, собранешка, кхыча мероприятешка дакъа а лоацаш малхбузеневропейски мехкашарча машара тIехьа болча наха шоай правительствашкара хьадийхад кхерамале чIоагIьяран кхохкам кIаьдбелга кIаргдаран эша хоадамболлаш дола гIулакхаш чакхдоахилга. Машара цхьана гIулакхаш леладара, герз дIадаккхара тIехьарча малхбузенгерманхи комитета бюро члена Гуннар Маттиссена маллара, цун дукхача соратникаша шоай лоархIамегIа дирех декхар лерхI американски керда ядерни ракеташ хьаяра а ФРГ-ен малхбузеневропейски кхы дукхача мехкийн территорешта тIа дIаниисъяра а хьакъехьара НАТО решенеш кхоачаш ца яйтара тIехьара къовсам сихбелга. Оаха нийса лархIаш «Герз кийчде, тIехьагIа из дIадоаккхаргдолаш» яха тха фийлал юхатоха гIерташ милитаристаша кхайкаю формула, аьнна белгалдаьккхад цо.

ВIалла ца хиннача боарамашка кхаьчаб Англе американски ракеташ дIаниисъяра духьалара болам, аьнна йоазаш йолча английски общественни деятельница С. Йорка. Тхона машар беза, хIаьта НАТО решени кховчашъяр ше шийна теха вахара нийсса хургдар.

Европе кхерамале хилийтаран цхьана гIулакхаш леладарен тIехьарча гIулакхий кIира чакхдоаьхача хана дукхача мехкашарча машара тIехьабераша белгалдаьккхад КПСС XXVI съезде хьакхайкаль керда советски машара предложенеш шийн ханнахьа отталь а къаьстта чIоагIа лоархIам болаш а хилар, хIаьта уж хьал лоацилга хьа а хьекхад. КПСС XXVI съезда машаре Программа дунен халкъашта юкъера кхохкам кIаьдбара, тешам чIоагIбара, тайп-тайпара общественни строй йолча паччахьалкхенашта юкъе дIа-юха къамаьлаш делга дIахо дахьар. ДIа а юха а пайдане йола контакташ дегIайоаланра гIулакх деш я, аьнна Европе кхерамале хилийтаран цхьана гIулакхаш леладара йолча венгерски Къаман комитета президиума заявлене тIа. Хельсинке йолаь хинна процесс дIахо яхьара, хIаьта иштта Мадридера вIашагIкхетар толаме чакхдаккхара, Европе тIема кхохкам кIаьдбарен герзаш дIадахаран йоза конференци гулъяра хьакъехьара решени цига тIаьцара йола торо хьаелл цо.

ХЬАЛХА ЛЕЛАБАЬЧА МИЛИТАРИСТСКИ НАЬКЪАГIА

Шоай малхбузеневропейски партнераша дIахо Iоткъам бара хьисапе дIадехача кIирагIа Риме чакхъьиай шин дийнахьара Къулбаседатлантически блока 15 мехка кхыча мехкашцарча гIулакхий министраша дакъа лоацаш хинна НАТО совета сесси. Масса хана хулаш хиннача порядкагIа йоацаш укх шера НАТО лакхехьарча политически органа бIаьстанара сесси хиннай мискси ди даьлча Брюсселе хургйолча оборона министрий заседанел хьалхагIа. Дукхача политически наблюдателаша яхачох цо хьахьонк Риме хиннача сессех Пентагонон натовски кулгалхошен тIема потенциал совъяккхара кийчъеш йола керда планаш тIема кийчо чIоагIъелгеи шин тайпара дипломатически къайладахьара пайда эца гIерташ хилар. На де гIерташ хургба маIараш тIа а къайле натовски тIема министраш Брюсселе.

Бакъда иштта къаьгга кхеталуш йоацача сессе тIехьарча коммюнике тIарча дипломатически формулировкашка а гуш я НАТО ерригача политике ларде латта традиционни милитаристски мотиваш. Эггара хьалха из да «Малхбузен Европа дукхача мехкий территорешта тIа гаьна кхетар юкъерча боарам дола керда американски ракетно - ядерни средстваш дIаниисъе, блока гIулакхий сфера шеръе, масала, жандармски «сихха дIадоаржадеш дола низаш» вIашагIдохкара наькъагIа, Испании НАТО-на юкъе йоалае лерхIилга чIоагIдаь хилар.

Сессе керттердар хиннад Малхбоаленнеи Малхбузеннеи юкъерча гIулакхий хьакъехьара дош. Из иштта хилара бахьан да Малхбузен Европе дукхагIа дола гIоазраш тIа-тIа дукхагIа кхохкам кIаьдбара процесс лораярен дегIайоалаяран тIехьа, герзаш кIезигдара хьакъехьара конструктивни къамаьлаш юхадIадоладара тIехьа, ядерни тIом ца хилийтара тIехьа хилар. Из гIулакх чоте а лаьца США паччахьалкхен секретара А. Хейга цу гIулакха «тIера теркам юстара увзаш» къамаьлдаьд. Сессе цо дIакхайкадаьд «шу чакхдоаллаш Советски Союзаца ОСВ доазонашка тIом бара долча ядерни низашта тIаьхьожам лоаттабара хьакъехьа переговораш е США лерхIаш и» аьнна. Цхьабакъда цу тайпара хьалда доацаш США паччахьалкхен секретаро дагьче къамаьлои, хIаьта иштта советско - американски диалог юхадIайоалаяра процесс тIехьаякхара цо даьхача тайп-тайпарча бахьанаши дукха бараш цец а баьхар, цу гIулакха уйла е езача а кхоачабир. «США переговораш е кийча я «яхаш дувца хабараш», — яздаьд цунца дувзаденна малхбузенгерманхи «Унзере цайта», — герзаш Iоадара хьакъехьара натовски решени хьаллацара мара дувцаш дац, аьнна. «Нью-Йорк таймс» яхача американски газето шийн аргIагIа белгалдаьккхад, «цхьайолча малхбузеневропейски правительствашта эшар США-с переговораш дIайолаергья аьнна дош далар да, керда ядерни герз дIадоаржадара духьалаьнна шоай мехкашара общественность соцаяра», аьнна.

Цу дерригенена тIатоха доагIа гаьна кхетар юкъерча боараме дола керда ракеташ Европе дIаниисъяра мораторе оттаяра хьакъехьара советски предложени Риме ногань йоацилга. Иштта, НАТО совета аргIанарча сессе кхы цIаькха а хьакъехкад къулбаседа — атлантически блок хьалха ше лелабаьча милитаристски наькъа тешаме хилар.

ВIАШДУХЬАЛЕНАШ ДIАЙОАЛАШ ЯЦ

Укх кIирагIа Вашингтоне США президентаца Р. Рейганцен кхыча американски кулгалхошцеи переговораш хилар Японе премьер-министра Д. Судзуке. ОагIонаша керттера уйла тIаяхийтар Японе тIема политикея цхьана тIема-стратегически гIулакхаш леладара дешанин дувцара. Вашингтоно, лийрхкIача тейпара, Токиогара дIадийхар тIема низаши тIема гIулакхашта хьежадеш дола ахчен кхы а дукхагIа алсамдоахилга. Азерен Тайжача океана районерен агрессивни политика чакхъяхара Гаьнарча Малхбоалерча шийн партнера лоархIаме дакъа хьоладу США-с.

«Советски кхерам ба» яхаш доаца бахьан а доахаш доал деча японски гIозараша вешта а наькъа санна алсамбоах мехка тIема низ. Масала, хIанзарча бюджета тIа тIема гIулакхашта хьожадаьд 2,4 триллион иен, вешта аьлча, дIадахача шера хиначул 7,6 процент дукхагIа. Эй-би-си яхача американски телекомпанена еннача интервью тIа Судзуке мукъарал цкр Японе тIема гIулакхашка дIаухийта ахча алсамдувлара темпаш укх тIехьарча шерашка НАТО мехкий ужжамо долча хьокхамел шоаза совгIа тIехдаьнад аьнна. Вашингтона тIехьа а яьнна. Японе тIа-тIа хьинарегIа дакъа лоац США глобальни тIема-стратегически уйлаш кхоачашъеча. «Анахата» яхача газето беча хоамагIа, «Гаргара Малхбоале лораеча» Японе дакъа лацарах дола дош Iомадеш я правительство. Цо чIоагIа несел а деш шийн территори дIател Пентагона Iалаьмате дукхача базашта, хIара шера дукха ахча дIаухийт американски тIема объекташ леларга.

Цхьабакъда, США-с Вашингтоне хиннача переговорашa хьахьекхачох, шийн цхьоагIонхочунгара дIадох шийн глобальни авантюристически стратегена юкъе кхы а доккхагIа «дакъа» лоацилга. Пентагон духьала яц Гаьнарча Малхбоале хIана американски эскаро кховчашдеча декхарий цхьа дакъа японски герзашцарча низашта дIатIадиллара. Белгала аьлча, США гIерт Тайжача океана шерра районаш японски терзашцарча низий мукъагIа яхийта.

Правительства шийн экономически финансовни хазонаш ювц, тIема машин сов тIехьньиха юсарах харжархой раьза ца хилар кхер. Официальни Токио иштта терхал ца йича ялац США-ра цхьоагIо дIахо чIоагIъяра духьала японски общественносто ош йола шерра протестащ.

Цул совгIа, японски доал деча гIозараша кхетаду, мехках низ бола тIема держава яра перспективо Къулба-Малхбоален Азе мехкашка чIоагIа духьала йола реакци хьоаергйолга. хIана аьлча, цар халкъашта «дицденадац дунен шоллагIча тIема шерашка японски оккупанташа леладаь зуламаш».

Лоацца аьлча, йоккхагIа йолча капиталистически шин держава кулгалхой вIаштIехьдаьннадац дукхача доархIамеча проблемашта барт вIашагIа ца кхеташ дола дешаш хьоастаде. «Ю. С. ньюс энд уорлд рипорт» яхача американски журнале хетачох, «цIенхаштача вIашдухьаленаша дIахо а на еттаргья американо-японски цхьоагIонах».

Ю. ЛОПАТИН,
В. ВОЛКОВ,
В. КАШИРОВ.
(ТАСС).

Коталон Ден сийна

Коталон ди... Традици я хинна дӀаяьттад кӀира шера цу дийнахь Владимир Ильич Ленина цӀерагӀча майдан тӀа города школашна, ПТУ юкъерча дешара заведенешка дешаш бола кагирхой вӀашегӀбеттабалар. Уж кагирхой ба Грознерча тӀема-патриотически клубашка доькхий балхаш деча, советски халкъа революце, тӀема къахьегама сийленца юнзаеннача моттигашка ухача «Зарницай», «Орленок» яхача тӀема патриотически ловзарашка даькъа лоацача 36 эзар сагах латтача юнармейций викалаш.

Цхьо эзар совгӀа волча дешархочо, дукхача ветеранаша, Грозненски гарнизона тӀемахоша, города комсомольцаша дакъа лаьцар цӀаккха а сий доаргдоацача Сийлахь-йоккхача Коталон денна хетаьча торжественни митинге. Парте Нохч-ГӀалгӀай обкома секретарь М. О. Бузуртанов, КПСС горкома секретарь Л. П. Белоглазова, Социалистически Къахьегама Турпал Н. И. Ведерников, республика а города а кхы бола кулгалхой санна бола пионерийн комсомольцийн сийлен хьаьший тӀалаьттача трибунана хьалхашка строс лаьттача юнармейций отряданна хоза тӀанийцар дешаш хьалхашка «Зарницей» «Орленок» яхача тӀема-патриотически ловзарий Грозненски городской штаба начальник запасера полковник И. И. Тарапин, комсомола Грозненски горкома хьалхара секретарь А. Г. Мовмыгеи.

Митинг чаккхьалча локхаш торжественни марш а йолаш юнармейций батальоний парад хилар.

Цул тӀехьагӀа сийлен венок яхкар Ленина памятника юхек тӀемахочун — Котало иккхачун каша тӀен.

А. МУТАЛИЕВ.

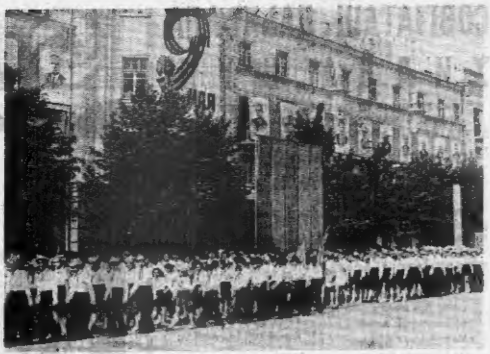

СУРТА ТӀА: юнармейций парад.

В. ЮНЦЕВИЧА сур.

Нохч-ГӀалгӀай театра 50 шу дизаргӀа

ЦӀАККХА А ДУТАРГДОАЦА ХӀАМА

1977 шера КъулбассаеХӀирий столице хинна Нурадилов Ханпаший цӀерагӀча Нохч - ГӀалгӀай театра гастролеш чакхйоалача хана, СОАССР Лакхехьарча Совета Президиума УказагӀа театральни искусствана пропаганда еча дикка хӀамаш карагӀдувларагӀа КъулбассаеХӀирийчен халкъа артист яха сийлен цӀи елар театра артиста Хадзиев Махьмад-Гирена.

Артиста сий лекха а лоаттадеш делаю из цӀи. Массане а сий ду цун ший а. Из лоархӀ цун дог цӀена хилара гӀа, искусствана гӀулакх цо ханна бер санна из хьамсара а йолаш дарагӀа, из вӀдел долаш, нура-ювтана воацаш, нахаца Ӏимерза хиларца, ше каралаьцача гӀулакха, доттагӀашта, коллегашта тешаме хиларагӀа.

«Вайнахьа иллеш» (Нохчийн гӀалгӀайи фольклорах) яха къаьга къаьстта шийтайпара йола спектакль хьаеча дакъа лацарагӀа пьеса автора постановщика волча Хакишев Русланаца, актериа Гайтукаев Ахьъядаца цхьана С. Н. Станиславски цӀерагӀара РСФСР Паччахьалкхен премий еннай Хадзиев Махьмад - Гирена.

Оалаш да, актера ший тема я яхар театроведашеи критикашеи шоашкара дагалаьца хӀама да аьле. Хадзиев Махьмад-Гирега ладугӀача хала со тешаш хул из хӀама дагалаьца да аьна ала йиш йоацаш хиларах.

— Со сцена тӀа ваьлча берригача сайга ладугӀача нахага ала лов сона, догӀиена, нах безаш хилар мел лоархӀаме да нравственно цӀена, духовно вӀаьхи хилар мел доккха да, вай вахара уйла яр, уйла я а ца Ӏеш тахахара вахар дикагӀа, цӀенагӀа, хозагӀа, хьалдилов хилийтара де йиш мельар дикза дагрдоацаш хӀама да шоана.

...Хала да хӀанз КъулбассаеХӀирий АССР халкъа артист волча Хадзиев Махьмад Гире говзал ше шолагӀча классе дешаш хиначча хана цо Хлестакова роль ловзаь «Ревизор» яха спектакль оттаьча Казахстана ярошашка иллача йоккха йоацача юртарча школе хьахиннай аьнна тешаш де. Актер цу хана ихоачеш итт шу а далаьза вар. Амма ший вахар махулли чӀоагӀагӀа театраца дувзера уйла духхьала цу минута цун керта чусна хилар хила йиш йоацаш хӀама дац. Из шоай цӀагӀа чукхьачача хана а духхьала ше лайза спектакль яр цун дага хиннар, кхы дола хӀама хозаш а гуш а вацар из. Хоза гӀа мо хетар цунна дерригаш. Цуша бицлацар спектакле ловзаш ший дега хинна товм: сцена тӀа дӀатӀавоаллашехьа ше берригача наьха тернаш шийна тӀаоэар, хӀарвар шийга хьожаш, ладугӀаш хилар. Ма дукха дахк цу тайпара минуташ эттача, нахага эла йиш йола хӀамаш. Цу цӀейл доккхагӀа хӀама цунна гуш дацар, из жара дуацаш хӀама а дацар.

Вежарий белаш бар цунах. ХӀаьта цун нанас, дийна йоацача халача вахара чам байзача, дукха кхыбараш санна йолча лоаман кхалсаго ший наьна дегаца кхетадир, кӀаьнка, дагадехар цун цӀийх лета хӀама хилар. ХӀаьта тӀехьагӀа, шоаш массане а лоархӀа а лоархӀаш бола нах хинна дӀаэттачуя тӀехьагӀа, вежараша дуккхаза из шоаш болча, лаьттана юхехьа хургволча дӀавийхача, нанас лоацца, саго духьале ергйоацаш хоададора из доцi, цун никъ кхы ба аьле.

Махьмад-Гире дилла а хиннав из Ӏалаьмате дика кхалсаг, ший нана, ше морг кхы хилаза йола дика саг лерхӀаш а цунна баркал яхаш а. Из ца хилча вахар хетаргдолаш вац из шийчох. Васкет санна дилла дега латт цунна наьна дешаш: наха ше везийта ха деза. НагахьI санна нaха хьо дӀакхосее — хьо цхьанкха а вац. ХӀаьта из бокъонца тешаш ва: сега дикал наьнацарча цун безамах йоаллац я аьна.

Хеталургдолаш да, фу дулургдар ший вахар искусствана хетаде дега волча хӀанзарча хеларча зӀамигача саге, дийша а йоацаш йолчо лоаман кхалсегага, фу Ӏомадергдар цо цунна?

...Да хавал хьалха кхелхар, тӀом хьалехьа, зӀамигача нийс бер сесага тӀа а дуташ. Сатессача деша боал боллалца беша болх бора кхалсаго, хӀана ахьча берена меца ца дита а дешийта а дезар. ХӀаьта массане а цуи сий де а деза; цхьаккха бер дисаназар цун ца дешаш. Махьмад - Гири эггара зӀамагӀа вар.

— Са цхьаккха новкъостал дац хьона де кӀаьнк. Дийша яц со, амма Ӏа деша лов сона. Ӏа диц ма далийта хӀанз массанека а халла хилар, цу уйла гӀо дергда хьона. Хьа дайна а дукха халоаш тӀалаттар.—

Деша дика дешар Махьмад-Гире. ХьалхагӀа дукхьала деша вагӀар. Цул тӀехьагӀа болх бора (сайрийнара школа ляккхар цо). Культпросветучилища йистеьккхача балха хьожавир: «Горец» яхача совхоза клуба заведующей. Театро хореографически а театральни а студе кагирхой дӀайийбу аьнна объявлени йийшача, тхьамашца водаш санна сиха вахар из цига.

Вера хана театрах лета безам хӀанз а дӀакъаставза бар цун дегах.

— Кхыча тайлара хила йиш а яц. — Ишта ца хилча хила йиш яц художник. Цун ший дог тохалуш ца хилча, могаргдац сега арительни зале багӀарий дегаш хьовде.

Массаза а ше сцена тӀа а ваьлча залагахьа вийрзача доги уйлен цӀена долча ший наьна сурт хьалхашка отт Махьмад - Гирена. ХӀара ше ловзаеча кердача роле чухьу цо ший нравственни опыт, нанас ший дега чуехка цӀена уйлаш, саг дика хила везаш хиларах ше тешаш хилар — самалашка диллача турпал шийна тара вале а шийна говза мелдар доаллаш вале а.

Дог цӀена, хьинаре, хадай вар вайна гойта Шамсудин, театро оттаьча «Къонгаш боача хана» (яхача Г. Русаковен, С. Чахкиевен пьеса) спектакла тӀара тӀема шерий гӀайгӀанеча историена юкъе нийсвенна кӀаьнк — гӀалгӀа. Цу спектакло хьахьокхар актера ший биографе оагӀуг йолаш санна хеталу. Дог цхьалха «Со, Ефимчик», горбатовски «Дай къонал» яхача спектакла тӀара «Коммуна помер ца!» еча вола хьинаре гӀишлонхо дага латт сийрди а вахарцара хада йиш йоацача а образий хьисапе.

Театре М. Хадзиева ловзаьча хьалхарча ролех цаӀ яр С. Бадуева пьесах оттаьча «ПятӀамат» яхача спектакла тӀара каторжника Лаги роль. Рузкъанна тӀакхуш вац из. Ший вахар наьха гӀулакха дӀадала нийча ва. Цун йиш яр, шийна мелле харцахьа хете, моллагӀа а ла а ловш нах мо ваха. Амма из кхыча тайлара саг вац цунга лоалац ший дего тӀа ца эцар, дувен тӀа лелаш дола хӀарцахьара гӀулакхаш. Цунна магац цхьанна а законах доацараш леладеш, гушшехьа, ший беге шийга а кхоабаш вагӀа.

Дукха къовсамаш дар актеро хьаьча Шиллера «Кетарлон безамк» яхача трагеде тӀарча къаьвача музыканта Миллера, ший йоӀ дукха езаш волча даь, цӀена дог долча, хьаьналча, гонахьарча дунен гӀожала духьала дакха хӀама доацаш волча сага образа гонахьа. Трагеде керача постановке а на роль ловзаю актера, бакъда, кхыча тайпара ловзаю, пьеса кхыча тайпара дийша а дийшад отта а даьд режиссера Цицкиев Мухьмада. ХӀаьта цу хана, дукха шераш хьалха, цун болх белгалбаьккхар критика. Хьамсара яр из харакер актера шийна а. ХӀана, аьнна шийга хьаьттача Хадзиева оал.

— Хетаргахьа, ма дика хила веза-кх уйлаша а гӀулакхаша а ший сий ца доадае саг яхаш йола уйлаш сона каст-каста дагаухаш хилар бахьан долаш хила деза из. Цу тӀа а, сона хетачох, цӀиккха а дулургдацар сога моллагӀча сага сий доадергдола а из айса ца лоархӀаш хилар цунна дӀагойташ дола а хӀама.

«Вайнахьа иллеш» яхача спектакле ловзаю цо де мегаргдоаца хӀама даь волча сага роль: наьха меттах тийша а тийша агӀавзаьккхарагӀа ший доттагӀа вийкав цо (доттагӀа, халкъа традицех, нанас даьна ваьча вешийл а кхоачарагӀа ма лоархӀий).

— Фу дергда хӀаьта, ше леладечун уйла е а ца могаш саг харцахьа воалаш моттигаш а ма хули. Амма доги хьаькъали вӀаша къовсаденача хана шийна е езаш йола суд ше ю саго: ший гӀулакхаш геттара во хилар, ший вахар цхьанна хӀамания а метаргдолаш ца хилар, из ше эулам а дaь наха чамзадаьккха хилар кхетаду.

Ишта хеташ из турпал. Ишта хеташ ва актер ше а.

Цун дега цӀенал, из театра тешаме хилар, къаьстта уж гӀулакхаш доахк шийх яхаш кхайкадеш ца хилари цо ший болх хӀара денна дега тӀара беш хилари — нагийча наха бола дика кхьокхам. Из массанена а хетар да.

Зале дале а улица тӀа дале а моллагӀа цхьа саг зуваш оамал йолаш ва Махьмад - Гири. ТӀа-тӀа дукхагӀа Ӏовш латта керда характераш ма йий уж, хӀаьта арительни актера — ший тайпара йола наьха характераш йовзара йола университет. Цунна хоза хет миччахьа цхьан стадионе вагӀаш (из а ма дий театр). Геттара раьза хул из спортсменаша хоза, фантази а йолаш йола комбинацеш йича. Сакъердам ба укхаза хьинна фу хоза хет зуваш а.

ХадзиевгӀар цӀагӀа дукха книжкаш да. Массане а шишшй да хоза хеташ дола книжкаш. Махьмад-Гирена дукха еза Пушкина, Шекспира, Горьке, Есенина произведенеш. Искусствах дола книжкаш, дуней драматурге дикагӀа йола произведенеш гулью. Из цун ший, сагаца юкъа доаца хӀама да. Амма хозахет цунна ший къонгаша цхьана книжкаш дешаш а: воккхагӀвар Ӏилман фантастикана ӀӀакхуш ва, зӀамагӀвоа деза негӀий вахарах дувцараш.

ХӀаьта из вӀалла а хиннавац шийна дайла, дайза дикагӀдар, кердадар, ше эшнар къайладахьа гӀерташ оамал йолаш.

Цунга ладувгӀаш уйла ю аз: пайда ца эцаш йиса цхьаьккхa талант я-кх Махьмад-Гире актера - педагога эшаш дараш. Духхьала хьехархо мара хилац шийга кхаьча, кхычарга йоацаш йола информаци чусоцае ца могаш. Цун сатургдаш шийна хайнар, дайнар, дайзар моллагӀчунна ца довзийтача, цунца дагар ца дийцача.

Л. КАЛИТА.

Иразе вахар бахьан долаш

ХӀанз дийна а болаш болча Сийлахь-боккха Даймехка тӀом лаьттача цу бирсача денош тешаша — фронтовикаша вайна, кагирхошта, дувцаш из бола а тийша болх баьлла а моастагӀ эшавара советски нах фронте мишта лийтар а, цар тыле мишта къахьийгар а. ХӀаьта са безам ба цу фронте лийта кхыбараш санна волча цхьанниех дувца. Из ва хӀанз Сунженски районерча Нестеровская яхача станице ваха тӀема ветеран, пенсионер Омаров Идрис Ибрагимович. Хала яр из бер хинна ха. Сов дьалха волавала вийзар иъахьега. Ший даьца балха ухар из Оалкамарча колхозе. Ший хана кӀайча гвардейцашта духьала латаш хинна цун да вар из колхоз вӀашагӀъелларех цаӀ. Берригача кхыча наха а санна, шоай низ ца кхобеш къахьегар даси воӀон а шоай колхоз тоаяра.

Фашистски Германи тийначa билхах вай мехка духьала тӀом болабича Идрис ший мукъагӀа ЦӀеча Эсаре вахар, хӀаьта тӀом сацалца йолча хана цун мугӀарашка а хилар.

Омаров тӀом бе волавелар Украине миномётни полке наводчик волаш. Вай мехка хала ха яр из. Ханна тӀехьашка буйлаш бар вай бӀу. Немцашта духьал беча тӀема тӀа нийсвелар эггара хьалха «Лебединое» яха станци лорасш. Низа тӀех хиннача моастагӀчо дӀальцар станци. Ишта моастагӀ тӀехьа волаш Кавказа лоамашка кховч полк. ТӀехьашка ювлаш, Цхьабакъда, ший ханна гӀулакх хувцалу. МоастагӀчунна тиштакх воаккхаш хӀама тох Сталинграде, эккаву Кавказера. Цу тӀемашка дикка латарагӀа «За боевые заслуги» яха медаль лу Омаров Идриса.

Идрис гӀулакх деш хиначча миномётни полко дакъа лоац Курски тӀемашка.

Вай бӀу наступлени еш бар, советски лаьтта мукъа а доахаш. 1943 шера цхьан нах бахача моттиге Идриса подразделенена го бу. Идриса задани лу цу нах бахача моттигера ара а, ваьле хьайца тӀом беш волча доттагӀчуна Каменушкинскеца гӀо деде гӀо, аьле. Хуторера арабаьлча белхаш бола нах хоаихарна. Уж хиннабар гитлеровцашна боабеш латта бораш, кхелнех, бокхий нах юкъе бола маьрша баха пахи шоашта кӀалбиса хинна саттийн. Уж массанахьара къайлача отара чу а бехка, цӀи техар. Из хӀама бӀаргадайча, Ӏе ца луш немцашта доьде лаьрхӀа цигахьа дӀабайдача дагадера вихарна шоашта задани снинилга. Ши новкъост шоай баха безача оагӀорахьа лест, ераш бӀарга а байна дов доладу немцаша. Ухханцара новкъост вув, Идриса чов дул. Амма немций шоаш ераш шакхе а вийнав мотташ дӀаболх. Омаров сакхетамчу венача хана гонахьа бьде яр. Новкъост вийнилга а хайна, ший ваха везаш хиннача дӀаводa ер.

Хоаи дӀакхаьчача, даькъо наступлени йолайир го баь боахкараш мукъабаха. Хуторах йокъы кӀури мара хӀама хисаданар. Цига баьха нах къиза боабаьбар.

— Цу тайпарча гӀулакхаша дархбора саттий, кхы а вайрагӀа летар уж моастагӀчох. Наступлени ечa бӀуна юкъе хиннав Идрис дали, цо дакъа лаьцад Польша столица Варшава мукъайоаккхача. цудухьа «За освобождение Варшавы» яха медаль еннай цунна. Вислах хьалхарбарашна дехьавоалаш тӀом дика барагӀа еннай Идриса ЦӀе седкъа яха орден. Одерал дехьадовлаш баьча тӀемах ЦӀе седкъа, яха цхьакха орден еннай цунна, Берлин мукъайоаккхаш тӀом барагӀа — «За взятие Берлина» яха медаль.

1946 шера демобилизаци йир Идриса. ХӀанз пенсе ва из. ВорхӀ воӀа йоӀа да цун, къонгийн мехкарийн а да ялх бер. Цунна хӀанз дилла а дагадоаллар да тӀехь къаьга сигален кӀал маьрша лаьттеи хулийтилга, советски нах дилла иразе бахар.

ОМАРОВА Мадина,
Грозненски педучилища студентка.

СУРТА ТӀА: тӀема ветеран И. И. Омаров.

Укх тӀеххьарча хана дикка товденнад районе баха вах спорта юкъеозара гӀулакх, физически культура дегӀайоалаелга. Масала, дӀадахача шера спорта 10 тайпах 24 яхь чакхъяьннай районе, хӀаьта 16-зза тха сборни командаша тайп - тайпарча республикански яхьашка дакъа лаьцад.

Городе Назрани союзни а автономни а республикий 15 команда юкъе а йолаш дзюдох зональни турнир хилар. ХӀаьта ишта чакхъяьхар кхийола яхьаш а.

ШЕРДЕ СПОРТИВНИ МУГӀАРАШ

1980 шера тха районе кийчваьн СССР спорта мастерала 7 кандидат, хьалхарча разряда 36 спортсмен, ГТО значкист хилар 6363 сагах. Из хул плавал дикна дукхагӀа.

Цу дерригие йиш хилийтар республика юрташкарча районашта юкъе воркӀагӀа моттиг яккха.

Къона спортсменаш кхебеча къаьстта дика толам баьккхаб СССР спорта мастер Я. Мерешков керте латтача халкъа образоване районни отдела ДЮСШ коллективо. Опыто хьахьокх, нагахьа санна болх боагӀача тайпара вӀаштӀехьбаьккхача, тренераш лакха говзал йолаш хилча, берий кхувшбоагӀарий спортивни школаш, говза тӀех-дика база йолга. Из ишта хилар къаьгта хьахьокх совхка школа коллективо баьча балхо. Укхаза кийчваьв СССР спорта мастерала 6 кандидат, цхьоалагӀча разряда 25 спортсмен. ХӀаьта ДЮСШ дзю-доистаца дукхача йоккхийча яхьашка призовой моттигаш яьлай. Цу школе кхебаь спортсменаш республикал арахьа а дика бовзаш ба.

Нагахьа санна 1976 шера районе 13767 физкультурник хиннавале, хӀанз 22 эзар совгӀа ва, ГТО комплекса нормаш дӀаеннараш шоззa дукхагӀа хиннаб.

«Идеологически, политико-кхетама болх дӀахо тоабара хьавгъехьарча» КПСС Центральни Комитета сопам тӀа чӀоагӀа тернам тӀабахийтаб физкультурникаштеи спортсменаштеи юкъе бу кхетам балара болх тоабара, цар спортивни говзал лакхъяра. Цунца дувааденна спорткомитето халкъа образовани районни отделаца, комсомола райкомаца цхьана махулла дукхагӀа кагирхой юкъе а озаш спортивни яхьаш чакхъяхара план оттаьй.

Цхьабакъда, бӀарча хьайицача физически культуреи спорти дегӀайоагӀилга тханцига дика латт ала йиш йолаш дац. Республика районашта юкъе яьржача яхье сас тьыгаргволаш моттиг яккхац районо. Цига-дале, тоьаш яц лакха квалификаци йола тренерски кадраш. ШоалагӀа-дале, предприятей, учрежденей, организацей кулгалхоша кхуаш боагӀараш та физически кхетам балара хайра йовхо яц.

Итташ эзараш нах бахача тха районе физкультурно-массови болх вӀаштӀехьбаккхара кхоачамбеш яц хӀанз йолаш йола спортивни база. Ши шу совгӀа ха я ГӀ. Ахриева цӀерагӀча заводо наьк ду бассейни стадиони хьалъергья яха. Бакъда уж балхаш хӀанз а дӀадоладаьдац. Уж объекташ ца хилча вӀаштӀехьдалац ГТО комплекса нормаш йизза дӀаяла, лакхарча классах бола спортсменаш кхебе.

Цхьакха цхьа хӀама а да тахан хьоаха ца деш дита йиш йоацаш. Дувцар сенах да аьлча, из да боахамий, предприятей стипендегӀа лакхерчен юкъерчен дешара заведенешка кадраш кийчъе эзаш хиларах. ХӀанз ерригача районе болх беча спортивна болхлоех 8 саг мара вац лаьрхӀа дешар дийша. Уж геттара а кӀезига ба. Цудухьа кхы ганна а ца доахаш цу гӀулакхага хьажа дезаш да тхо.

Йоккха халонаш лов оаха саггота эшаш дола спортивни товараши инвентари ца хилар бахьан долаш. Спортивни товараш доаха тиза е отдел яц районе. Кхыметтел бургаш эпа езаш моттиг нийсъелча а Грозне аха дезаш хул тхо. Школашкарча спортивни залашка мел эшаш йола оборудовани яц.

Районе спортсмений мугӀараш шердара, физически культура шерра дӀайоаржара тхоашта могар дергда оаха. Цхьабакъда, цу балха юстара латта йиш йолаш бац предприятей, боахамий, организацей кулгалхой.

Б. ДАХКИЛЬГОВ,
Назрани района спорткомитета председатель.

Редактора заместитель М. М. ХАМХОЕВ.

ХЬАМСАРА НОВКЪОСТИЙ!

НГӀАССР МВД пожарни охрана управлени ВДПО республикански советои кхелетарий лоаш лоӀамерча пожарни дружинашта юкъерча пожарно-прикладной спорта республикански хьайнаш хьех ма.

Яхьий программе хургда:

1. 80 — 100 метр бӀаьхача наьгъа беса тӀа гӀолла тайп-тайпара духьалечаш а йолаш чакхвалар.
2. Штурмовой лоаме тӀа гӀолла Ӏомалуча бешне 2—3 этажий корашка кхоачаш урагӀа [illegible]
3. ЦӀера духьала отта ккийбалар.
4. Йоагаш йола кончал йоа а еш пожарни эстафета чакхъякхар.

Яхьашка дакъа лоацаш хургья республика ВДПО райгорсоветий ЮДПД командаш.

Яхьаш хургья Грозне, «Динамо» яхача стадионе, 1981 шера 16—17 мае 9 сахьат даьгча.

НГӀАССР МВД пожарни охрана управлени
ВДПО Нохч-ГӀалгӀай республикански совет.

ТЕЛЕВИДЕНИ

12 МАЙ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — ӀуйранарӀ гимнастика.
9.05 — «ДӀаьхалка доале, хӀаьхкаш».
9.30 — «Рекорд» яха телевизиони художественни фильм.
10.50 — Кагирхой симфони. Фильм-балет.
11.20 — Керданараш.

* * *

14.30 — Керданараш.
14.50 — «РекордагӀа бола никъ» яха телевизиони документальни фильм.
15.20 — И. Брамс. Соната.
15.50 — «Тахан кхоачаш, оаха санна кхоачаш, тхо дагагӀа кхоачаш». Германе Демократически республикера передача.
16.50 — Архитектурни Олимпийски гӀишлош.
17.30 — Румыне социалистически республикан халкъа инструментий оркестра концерт.
18.00 — Фу а мишта а Ӏомадар ПТУ-с.
18.30 — «ХӀара сурта тӀа мала ба».
18.45 — «Тахан дуней тӀа».
19.00 — «Камнучаш: «Кхелхачул тӀехьагӀара вахар» яхача телевизиони художественни фильма премьера.
19.55 — «ДӀаьха денош, лоаца кӀираш...» яхача телевизиони художественни фильма премьера.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Сӏмукъане беза».
22.40 — «Тахан дуней тӀа».
22.45 — «Таллинсам ашарий, сурташ».

II ПРОГРАММА

8.00 — Передачий программа.
8.05 — «Шахматни школа».
8.35 — 9.35 — Советски инчахьалхаллени бокъоний лардам. 8-гӀа класс.
9.05 — Хьехара психолого - педагогически лардам. Кхала шкеравгчу гӀулакхий культура.
10.05 — Французски мотт. Дешара шоаллагӀа шу.
10.40 — 11.40 — Физика. 10-гӀа класс.
11.10 — 15.25 — Возрождение заман искусство. ШоалагӀа передача.
12.10 — Студенташта-заочникашта. Лакхехьара математика. 3-гӀа курс.
13.20 — Марксистско - ленински этика лардам. Буржуазни морали кризис.
14.05 — Подготовительни отделений ладувгӀарашта (математика).
14.55 — В. Гюго, вахара а творчества а оагӀонаш.
15.00 — «Нохч-ГӀалгӀайче гӀолла».
18.30 — Шун дешарах вӀашагӀакхетар (нохчий меттала).
19.00 — «Дуней халкъашта шайера обозрени» (нохчий меттала).
19.15 — Киножурнал.
19.25 — «Объективо бенх бу».
19.40 — «Кхелил сеннах дӀабалалу» яха документальни фильм.
20.00 — «Вайса даьхьала хийла шун, бераш».
20.15 — «Дуней халкъашта шайера панорама».
21.00 — «Ха».
21.30 — «ЦӀа хьалдеш латт» яха телевизиони художественни фильм.

13 МАЙ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — ӀуйранарӀ гимнастика.
9.05 — «ДӀаьха денош, лоаца кӀираш...» яха телевизиони художественни фильм. ХьалхарӀа серм.
10.10 — А. Хачатурян. «Спартак» яхача балетанара ашараш.
10.20 — «ВӀаргӀгушдар — тоьхалладар».
11.20 — Керданараш.

* * *

14.00 — Керданараш.
14.50 — Телевизиони документальни фильмий программа.
15.35 — «Хьамсара Ӏалаш».
16.00 — «Эрсий хьамаьл».
16.40 — ДӀалоха Румыне социалистически республика заслуженни артиста Штефан Рука.
17.25 — «Мичал шо, хурнашчаш!».
17.55 — Баумана цӀерагӀа йола Москвански лакхехьара технически училищех йола «Бауманцаш» яха телевизиони очерк.
18.25 — «Кимикаст» яхача берий вокально ансамбло даькъа лоацаш дола «Москиа - курносики» яха телевизиони фильм.
18.45 — «Тахан дуней тӀа».
19.00 — «Сага здоров».
19.30 — Л. Садельников. Эрсий концерт.
19.50 — «ДӀаьха денош, лоаца кӀираш...» яхача телевизиони художественни фильма премьера. ШоалагӀа серм.
21.00 — «Ха».
21.35 — Латвийски ССР халкъарий «Дайле» яхача Паччахьалкхен ансамбла выступлени.
22.00 — «Тахан дуней тӀа».
22.10 — Футболах кубокех кхьерий кубок. «Динамо» (Тбилиси) — «Карл Цейсс» (ГДР). Дюссельдорфера трансляци. Перерыве — Дуней волейбол. Чехословакера передача.

II ПРОГРАММА

8.00 — Передачий программа.
8.05 — Дай-нанашт, школа».
8.35 — 9.35 — Обществоведени. 10-гӀа класс.
9.05 — 14.05 — Бокъонех йола беседаш. Къаьегар сийдолаш гӀулакх да.
10.05 — Немецки мотт.
10.35 — 11.35 — Сервантес. «Дон Кихот». 8-гӀа класс.
11.05 — 15.05 — Юхахьажкнача заман искусство. ЦхьоалагӀа передача.
12.05 — Студенташта-заочникашта. Инженерни графика. 1-гӀа курс.
13.00 — В. Розова драматурги.
14.00 — Подготовительни отделений ладувгӀарашта. Физика.
15.05 — А. И. Герцена вахарии творчества, оагӀонаш.
16.30 — «Къона айбалиташ фалья», Ӏилман - популярни фильм.
16.50 — КПСС XXVI-ча съезда материалаш Ӏомаеш бараьта волча новкъосталла. «Сийлахь — еница хургйойчунгахьа йола старт» яха документальни фильм.
17.30 — «Нохч - ГӀалгӀайче гӀолла».
18.10 — «Телемаркачо хаттарий ду, критика ш, хьекимаш ду...».
18.40 — Сиха хьаьхь гӀолла йолча. Авроовазла хьалъеш латт.
19.00 — Футболах йола СССР чемпионат. «Динамо» (Москва) — «Пахтакор» (Ташкент). Перерыве (19.46) — «Вийса даьхьала хийла шун, бераш».
20.45 — «Халкъа ашараш».
21.00 — «Ха».
21.20 — «Иван Иванович къовсам юнашта балаьтар Иван Никифоровичаца». Яха художественни фильм.

РАДИО

12 МАЙ

6.40 — «КӀарене юкъе хьоча гонзалга хьежна — юкъарча толамашка» (эрсий меттала).
6.50 — «Шура йоаккхагга дегӀаух». Репортаж (эрсий меттала).
7.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя», «Сердало» газетий обзор.
7.30 — Доахан даьгӀенех эффективно пайда эца (эрсий меттала).
8.15 — Передачий программа (эрсий, гӀалгӀай меттала).
8.25 — «Мишта кхоачашду оаш шоай дош». Къулбасседа Кавказа бройлерни фабрика хьалхьечара передача (нохчий меттала).
8.35 — Хайбашлеладеренашта дола концерт (нохчий меттала).
9.15 — «ДегӀара де гӀулакх». Очерк (эрсий меттала).
9.30 — «Шурий новкъосте». Корреспонденци (гӀалгӀай меттала).
9.45 — «Опыт нах болаш а шкъенкхача (эрсий меттала).
10.00 — Передачий программа. Хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).
10.01 — «Доакъараша дерригаш кхоачашду» (эрсий меттала).
16.15 — «Кулг-кара къакьегам машинашта тӀабалла» (нохчий меттала).
16.30 — Хьайбаш леладерий дикча дола концерт.
18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гӀалгӀай меттала).
18.30 — «Хьалхамаьттароййсa дӀа нийсле» (гӀалгӀай меттала).

13 МАЙ

7.15 — «Грозненский рабочий», «Ленинан некъ» газетий обзор.
7.30 — Хоамаш.
8.15 — Передачий программа (эрсийн, нохчийн меттала).
8.25 — Советски вахари яха радиожурнал (эрсий меттала).
8.40 — Нохч - ГӀалгӀай симфонически ашараш (нохчий меттала).
9.15 — Дуней халкъашта шайера обозрени (нохчий меттала).
9.30 — «Микрофонаца Грозни гӀолла» яха радиовыпуск (эрсий меттала).
10.00 — Передачий программа. Хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).
16.01 — «Халкъа тӀахьоман дӀахьош ба» (гӀалгӀай меттала).
16.20 — Советски хьамсара вахар (эрсий меттала).
16.40 — Ашараш.
16.45 — «Кхаьнара бахаш сигаленал». Корреспонденци (нохчий меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гӀалгӀай меттала).
18.30 — Ашараш (гӀалгӀай меттала).

Хаоттам

Тахан республике гӀоллей Грознен хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, малхбоалехьара секунде 5—10 метр чӀоагӀа мух а хьекхаш хилен фегара температура республике 18—23, Грозне 20—22 градус йовхал а йолаш хилен тарлу.

Кховла морхаш а йолаш, цхьайолча хана догӀа а делхаш, тайп-тайпарча оагӀонашкахьара секунде 2—7 метр чӀоагӀа мух а хьекхаш хилен фегара температура буйсана 7—12, дийнахьа 15—20 градус йовхал йолаш хилен тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске ул., 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместителя — 2-85-07; бехктоххама секретара — 9-24-00; отделий: партийни вахара — 9-24-04; промышленностех транспорти — 9-24-01; юрта боахама — 9-24-06; культура — 9-24-05; письмой — 9-24-07; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 9-24-08; заместителя редактора — 9-24-03; ответственного секретаря 9-24-90; отделов: партийной жизни — 9-24-04; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-06; культуры — 9-24-05; писем — 9-24-07; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинарен, ерем, шоаттен деношка

СФ02192. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 1933.